

ЋЕДИНИ ЧОВЕКОЉУБИЦ

ЖИВОТ ГОСПОДА ИСУСА ХРИСТА

“Као што отац има љубав к мени, и ја имам љубав к вама; будите у љубави мојој. Ако заповјести моје уздржите остаћете у љубави мојој, као што ја одржах заповјести Оца својега и остајем у љубави Његовој. Ово је заповјест моја да имате љубав међу собом, као што ја имадох љубав к вама”.
(Јован гл. 15, ст. 9, 10, 12.)

ПОЧЕТАК

У почетку беше Логос. И Бог беше Логос. И у Богу — Логосу беше сва истинита небесна логика (Јов. 1, 110). Вечна и непроменљива, препуна силе истине, топлоте љубави и сјаја живота. Том својом небесном и живом логиком Бог — Логос је створио све што је створено на небу и на земљи. И без Њега ништа није постало што је постало, нити је ишта из небића добило биће без Њега.

У почетку — не у оном прапочетку коме нема краја, него у почетку драматичне историје стварања Бог — Логос створи небо и земљу, свет бестелесни и свет телесни, или свет духовни и свет телесно — духовни. Све створи по реду и поретку, најпре светлост, па воду, па фирмамент, па биље и воће, па сунце, месец и звезде, па рибе и птице, па стоку и звериње, па најзад — човека, живу икону своју. Све како је то објављено Духом Божјим писцу Књиге Постања (I Мојсеј 1). А ту Књигу дао је Бог људима по милости својој онда када је ум људски због греховне удаљености од свога Творца био покривен заборавом и сећање људско ослабљено.

Удаљени од Бога грешни људи су удаљени и од небесне логике, те су и мисли њихове биле удаљене од Божјих мисли колико је небо удаљено од земље (Иса. 55, 8-9). Покривени заборавом небесне логике, коју је Адам пре греха имао у пуној мери, и пригушени страхом од бунтовне природе око себе, људи су измаштали своју земаљску логику, којом су се служили, а којом се и дан данас многи једино служе, на унижење свога Творца, а на своју пропаст. Одбацили су Слово Божје, и постали су бесловесни, и цео им је живот бесловесан, бесмислен, с чиме се они потпуно мире.

Отуда кад се Бог — Логос јави као човек у телу, свет Га не познаде, свет кога је Он саздао. „К својима дође и своји га не примише” (Јован, 1, 11). Нити Га примише нити Му повероваше.

Упиташе Га:

— Ко си ти (Јов. 8, 25)? А он им рече:

— Почетак. Ја сам пре него се Аврам родио (Јов.8,58). Тада они, тј. своји, узеше камење да Га убију (Јов. 8, 59). Безгрешни Адам у Рају не би ни питао Бога — Логоса ко си ти? Он би га познао као почетак и свој и свих ствари. А праотац Аврам, мада рођен под грехом, изван Раја, као праведник Божји примио би одговор Спаситељев као истинит. Зато Господ и сведочи о њему „да је био рад да види дан мој; и видје и обрадова се” (Јов. 8, 56). Али далеки потомци Аврамови, и још удаљенији Адамови, не познаше Га и не признаше. Јер заглибљени дубоко у земаљску лажну логику они нису могли разумети истиниту небесну логику Бога — Логоса. Његова логика била је њима противна и мрска. Но немогући ни појмити

ју нити одолети јој они у гневу узеше камење да Га убију. И то покушаше много пута, али не успеше до одређеног времена. Научени од Човекомрзца Сатане они покушаваху да убију Јединог Човекољупца, „пуног благодати и истине" (Јов. 1, 14), који се и спустио на земљу да поврати људе небесној логици, и кроз то да их учини синовима Божјим, „који се не родише од крви ни од воље телесне ни од воље мужевљеве него од Бога" (Јов. 1, 13), и који могу узвикнути као Павле: „Ми ум Христов имамо", и „не мислимо што је земаљско него што је небесно" (I Кор. 2, 16). Овде је дакле сукоб између две логике, небесне и земаљске, словесне и бесловесне. Управо између логике и антилогике. У крајњој линији пак то је сукоб између Христа и Сатане. Овај сукоб повлачи се од рођења Христовог, када Га Ирод хтеде убити па до Његове смрти на крсту. Само у светлости сукоба двеју речених логика може се разумети Нови завет, као и сва историја цркве до данас и до краја.

БЛАГА ВЕСТ

Сара се насмејала, Захарија је занемео, а Марија се уплашила. Од чега? (I Мој. 18, 12). Од појаве небожитеља ангела и његовог саопштења: Сари и Хеврону, Захарији у Јерусалиму, а Марији у Назарету (Лука 1, 20, 29).

Бездетном Авраму било је сто година, а његовој жени Сари деведесет, када им је ангел саопштио, да ће идуће године родити сина Исака. Бездетни свештеник Захарије и жена му Јелисавета, обоје од племена Аронова, беху стари и бременити, када му се ангел јави на богослужењу у храму и саопшти, да ће му жена родити сина Јована, који ће му бити „радост и весеље, јер ће бити велики пред Богом" (Лука 1, 14-15). Безмужна девица Марија уплаши се од појаве ангела Божјег, а још више од његовог саопштења: „Ево затруднећеш, и родићеш сина, и надјени му име Исус" (Лука 1, 31-33). И Он ће бити цар, и царству Његовом неће бити краја.

Иако се ово догодило у разним временима, и у разним местима и различитим личностима, изненађење је било исто, сумња иста и питање исто: Како је то могуће? У прва два случаја како је могуће да престарела и исушена људска тела, која су једва имала снаге да себе држе у животу, произведу нове животе? Како би то могло бити? У трећем пак случају невинна девица Марија, сва поруменивши од стида, испод стида проговара: „Како ће то бити кад ја не знам за мужа?" (Лука 1, 34). Како то може бити?

У небесног весника нема ни труп сумње, да ће се догодити оно што он јавља и предсказује. Јер он се влада по небесној логици; говори од стране Бога, коме нема ништа немогуће и чија се реч мора остварити. Али потомци Адама и Еве мисле по земаљској логици. Иако је много пута с неба људима јављено, а и у Светој Књизи Божјој записано, да је Богу све могуће што намисли и рече, ипак потомци Адам — Евини лакше су веровали природном току ствари него речи Божјој. И још уз то, пригњечени бунтовном природом са свих страна и окружени злом, они су изгубили способност веровања у велико добро. Веровали су брзо и лако у свако предсказано велико зло, али споро и тешко у велико добро. Велико добро обећа Бог Авраму рекавши му, да ће му дати сина од Саре, и да ће Сару благословити те ће кроз тог сина бити мати многим народима. На то се Аврам насмеја, као и Сара раније, и рече: „Еда ће се човеку од сто година родити син!" (I Мој. 17, 17). Посумња Аврам у велико добро од Бога. А да му је Бог предсказао велико зло, да ће му умрети Сара без порођаја, и да ће му умрети и Исмаил, син од слушкиње му Агаре, он би то брзо поверовао. Тако би учинио и свештеник Захарија. У млађим годинама када је био способан за рађање он се много молио Богу, да му дарује пород. А кад је остарео, и он и жена му, он је престао молити се, скрушен и безнадежан, премда увек праведан и молитвен, мислећи да га Бог или не чује или сматра недостојним исцаног дара. Но Бог услишава молитве праведника „у своје време", у венцу осталих догађаја, којим Он управља својим промислом. Богу је било

потребно да се Јован роди у истој години када и Месија, а не 40 или 50 година раније, како су његови родитељи желели.

У сва три наведена случаја важно је запазити, да је Бог казнио само Захарију због његове сумње. Рече му ангел: „Ево, онијемитићеш, и нећеш моћи говорити до онога дана док се то не збуди, јер нијеси вјеровало мојим ријечима, које ће се збити у своје вријеме" (Лука 1, 20). Казнио је ангел свештеника, јер он као свештеник учећи друге да верују у речи Господње сам је посумњао у њих. Кадећи олтар он је видео пред собом Ковчег Завета, у коме је чувана палица Аронова од дрвета бадемова, која је за ноћ процветала и зреле бадеме показала (IV Мој. 17, 8). Сведочанство Божје свемоћи. Зашто дакле да посумња, да и суха њива женског тела може по Божјој речи процветати или плод донети. Кома је много дато, много се од њега и очекује. Уосталом и ова Божја казна била је привремена, и у своје време, кад је Захарија понова проговорио, окренула се на веће прослављање Бога од стране народа, и на дивљење новорођеном сину Захаријиним Јовану — Оханану. Јер сви се питаху по Горњој Јудеји: „Шта ли ће бити из овога дјетета?" (Лука, 1, 66).

А баба Сару не казни Бог за њен подруглив смех нити Аврама за његов смех, јер беху прости пастири. Најмање пак беше за казну света Дева Марија, која из свог чистог и безазленог срца, управо детињег срца изрече своју сумњу речима: „Како ће то бити кад ја не знам за мужа?" Нека је по сто пута благословена безазлена сумња Маријина. Јер својим питањем она побуди Божјег весника да јасно каже, како ће то бити, и ко ће бити Онај који треба да се роди од ње. Велики Гаврил објасни јој то небесном логиком, непојамној земљи: „Дух Свети доћи ће на тебе, и сила Свевишњег осигуриће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божји" (Лука 1, 35). За време док је Гаврил лагано изговарао реч по реч, све чуднију од чудније, душа Маријина добијала је крила као од трепетне љубави и уздизала се све више и више од земаљске логике ка небесној. Она је постепено умирала земљи и приволевала се царству небесном. И као што често бива са умирућим човеком да се тренутно сети целог свог прошлог живота, тако се и она сетила свих прочитаних месијанских предсказивања. Сетила се, како је речено, да ће девојка зачети и родити сина, коме ће бити име Емануил, то јест: С нама Бог; и још како је Бог рекао народу Израилском; „Ја сам твој муж" (Јерем. 3, 14 и Осија 2, 16). При том сећању она је осетила, да је она та избрана Девојка, и да је сам Бог њен муж. Сетила се и својих родитеља, Јоакима и Ане, који су њу родили у својим престарелим годинама, по Божјој сили и благодати. И кад се тога, и свега осталог, сетила што је читала и сазнала док је била у храму јерусалимском, и доцније у Назарету, она је разумела, да сада ангел Божји очекује од ње пристанак, као од слободног бића. Очекује сагласност њене воље са вољом Божјом. Док јој је ангел давао објашњење на питање „како ће то бити", у њој се извршио велики преображај. Свака сумња и страх и недоумица беху ишчезли. Њена реч „када ја не знам за мужа" чинила јој се сада смешном. Кад је Гаврил завршио са објашњењем и заћутао, чекајући њен одговор, она је била готова са одговором. И рече Марија: „Ево слушкиње Господње; нека ми буде по рјечи твојој" (Лука, 1, 38). И тек што је изговорила те речи, Дух Свети сишао је на њу и сила Свевишњег осенила је њу, и она је одмах осетила у себи трепетну, материнску радост од зачећа сина — Сина Божјег, Бога — Логоса, обећаног Месије и Цара над царевима.

РОЂЕЊЕ У ПОДЗЕМЉУ

Не приличи ни Богу ни човеку водити борбу са сатаном истим оружјем. Против сатанске антилогике борбу треба водити небесном логиком. Против његове лажи истином, против богомржње и човекомржње богољубљем и човекољубљем, против надувене охолости и горделивости смерношћу и кротошћу. Претпоставимо, да је сатани дато на вољу да бира место

где би се он родио, он би ван сваке сумње изабрао најраскошнији царски двор на некој видној висини земаљској. И то би одговарало његовој антилогичној охолости. Не тако Исус, Син Свевишњег и Бог — Логос, не тако. Он који ће доцније похваљивати ниште духом и кротке, обећавајући првима царство небесно, а другима наслеђе земље (Мат. 5, 3, 5), сам се показао као последњи из ништих, родивши се, не у палати нити на некој видној висини земаљској, чак не ни на земљи него у подземљу, и као кротко Јагње Божје у стану овчијем.

Да се Месија роди у Витлејему, како је било проречено, томе је допринео кесар Октавијан Август својом заповешћу да се напише „сав свијет", (Лука, 2, 1), то јест, сва римска империја. Ми не знамо шта је тај попис требао љигавом али крвавом наследнику Јулија Цезара, но знамо шта је требао Богу. Требало је учинити, да Јосиф дође из Назарета у Витлејем, у град свога претка Цара Давида, са бременимом Девом Маријом, да би се Месија родио у томе граду, како је јасно писано. То је уствари и био стварни и словесни смисао заповеђеног пописа. Једно мисли човек, а друго Бог.

Далеко је Назарет од Витлејема, далеко за оно време и за ондашња подвозна средства. Јосиф је морао пешачити и водити магаре, на коме је јахала света Девојка са дозрелим благословеним плодом у телу своје. Био је већ крај деветог месеца од архангелске благовести њој у Назарету и сасвим близак час њеног порођаја. Зато се морало ићи лаганије. А пут је и иначе трајао пуна три дана. И дуг и напоран. Али ето, требало је дати „Кесару кесарево" (Мат. 22, 21), како је Он доцније и говорио. У Витлејему није се за њих нашло места, ни у гостионици ни у хану нити у приватном дому. Најбоља места заузета су била од римских официра пописивача и њихових тумача. Остало је све било претрпано хиљадама душа „Из кољена Давидова" (Лука 9-58). Све птице летице и лукаве лисице нашле су себи склоништа, а „Син човечији није имао где главе заклонити" (Мат. 8, 20). Но што се није могао наћи за Њега међу људима, нашло се међу животињама. Нашла се једна празна пећина недалеко од града, слободна и отворена за бескућнике.

Много има лепих пећина у Палестини, где станују људи или стока, али ниједна није тако скромна као ова пећина у Витлејему. Пећине у Колораду, у савјезу с њом, праве су палате. Пећина Витлејемска је у подземљу, управо под земљом. У њу се сада силази низ стрме степенице урезане у стени. Ниска и мрачна али издубљена као вајарском руком у једном каменом станцу, огромном и на веки непомићном. Једина удобност те најскромније од свих пећина јесте то што је на врућини прохладна, а на зими топла. Нису могли пастири у тој пећини држати своја стада, као што се обично мисли, јер је сувише тесна и за најмање стадо. Него су свакако ту привремено држали тек неколико ојагњених оваца са јагањцима. Јер се и каже, да су пастири оне свете ноћи „чували ноћну стражу код стада својега" (Лука 2, 8). У пољу, подаље од пећине. А у то време, у зиму о Божићу, овце се још нису почеле јагњити, те је пећина била празна. А да су свети гости из Назарета приспели у пролеће, кад се овце јагње, тада не би нашли места за конач ни у тој худој пећини. И то је дакле било устројено унапред по небесној логици. У том необичном, нељудском, жилишту роди Дева Марија „Сина свога првенца". Да, првенца и мезимца, једног и јединственог. Јер родивши Сунце, било би смешно да продужи рађати метеоре. „И пови га и метну га у јасле" (Лука 2, 7). Без доктора и бабица и дворилца и лекова и цуцла, без чега у нашој цивилизацији мало која мајка усуђује се рађати децу. Него онако сасвим просто по сељачки. Сама га роди, без ичије помоћи, сама га окупа, пови у пелене, подоји својим млеком из својих груди, и положи у јасле на слами да спава, да би и она, после благодатне молитве Богу, спустила се на земљу у подножју јасала да се одмори.

Да ли је то било онако случајно, да се Месија Спаситељ света роди баш у мрачном каменом вертепу? Није случајно. Ако игде нема слепог случаја, нема га заиста у животу Христовом. У току историје цркве јавили су се антихристи, који су тврдили, да се Христос чак није ни родио. Али та титанска камена пећина угонила их је у лаж. Јер од свих оних гостионица и ханова у

Витлејему, где је Јосиф куцао и тражио конака, не постоји ниједан. Ниједна кућа, ниједан зид од куће. Све је временом порушено и ишчезло у прашину. Да се, дакле, Христос родио ма у којој од тих зграда које су пропале, антихристи би лакше успевали са својом пропагандом, да се Он никад није ни родио. Али пећина стоји цела и нетакнута, стоји са својим непомичним сведочанством о Његовом рођењу. Није се дакле Он случајно родио у пећини, него по небесној видовитој логици. Кад је Бог стварао и уобличавао земљу, Он је уобличио и ту пећину и одредио ју за колевку сина свог јединородног.

Ако кога интересује, какав је изгледао Син Деве Марије, ми му не можемо рећи. Али постоји једна легенда о цару Давиду, која нам осветљава лик младенца Исуса. Легенда гласи: Када је Давид још као младић чувао овце око Витлејема, сиђе он једног жарког дана у ону исту пећину, где се доцније родио Исус, да се прохлади и одмори. Када заспи, он осети да га нешто страшно стеже и дави. Он се пробуди, и шта види? Страшна змија обавила му се око руку и ногу, а отворила чељуст да га угризе у лице. У смртном страху повиче Давид: „Госпoде, избави ме!“ И у том тренутку јави се у пећини дете неописиве красоте у белом оделу и светло као сунце обучено, и диже дете руку увис изнад змије, змија се наједном одви од тела Давидова и брзо ишчезе. А дете, благо погледа у Давида и рече: Не бој се! Тај поглед и тај глас и тај лик остаде занавек дубоко у души Давида, тада пастира, а доцније цара и Псалмопевца. Много година доцније изразио је Давид своје сећање на лик оног детета у псалму 45-том, где каже:

„Ти си најљепши између синова људских, благодат тече из уста твојих, јер те је благословио Бог до вијека“ (Псал. 45, 2).

НЕОБИЧНА ПРОСЛАВА ПРВОГ РОЂЕНДАНА ЧОВЕКОЉУПЦА

Има људи који осећају племениту жалост због тога што је велики Господ и Спас наш био приморан родити се у онако убогим околностима: изван града, у подземљу, у овчијем стану, без икакве удобности грађанског живота. Без свеће, без воде, без стола и столице, без постеље и посуђа, без суседа да довичеш и поиштеш. Ништа осим суре масивне стене одасвуда, са пониским grubим јаслима и нешто сламе у јаслама. Тескобан стан, а пространа гробница. Заиста, ова племенита жалост добрих људи била би оправдана, кад се не би знало оно што је убрзо следовало Његовом рођењу те исте ноћи. А оно што је следовало потпуно оправдава оно што је претходило, као што увек бива у деловању Божјем.

Шта је следовало? Следовало је прослављање Христовог рођења, какво ни један човек од постања света није имао. Јавио се најпре ангел Божји, упутио пастире да иду у ону њихову пећину и виде ко им се родио. Потом јавила се војска од ангела са чудесном песмом. Онда је настало весеље пастира. И цело то славље завршено је тек појавом необичне звезде над пећином и доласком мудраца са Истока на поклоњење „новом цару“ (Мат. 2, 1-2).

Промислите, да ли би се све ово могло догодити, да се Он родио у граду. Да се, рецимо, нашло места у Витлејему за свету породицу у некој гостионици или хану или приватној кући, где они никако не би могли бити сами у целој згради, него са многим другим лицима, одраслим и децом, у гунгули стешњени у једном углу једне собе. Како би пастири ушли у град, кад су градске капије у оно време биле ноћу затворене, и на капијама стража? Како би маса народа тумачила, на кога се односи песма ангелска? И кад би необична звезда стала над гостионицом, где се сместило педесет или сто лица, како би источни мудраци сазнали које је новорођени цар? Зар се не би у то умешала и римска полиција? И зар не би настала гужва и неред? И место да се одигра божанствена драма, одиграо би се фарса или бурлеска.

Не, не, нема ни мало места жалости. Све је било како је најбоље могло бити, не по људском саображењу него по Божјем. Господ се морао родити у засебном дому; морао је бити Он сам у

том дому. А тај дом морао је бити неограђен зидовима и без икакве страже, без катанца на вратима и без комшилука, у пољу близу простих и незлобних, а изван града и градске софистике. Тако се само могло поуздано знати, да све што се необично догађа, догађа се због Њега. Заиста „велики си Боже, и чудна су дјела Твоја" (Псал. 92, 5).

Пастири чувају стражу код стада својега. У оно време беху велике шуме око Витлејема, са пропланцима и пашњацима за стоку. И беше дивљих зверова, као некад у време Давида. Сам Давид је причао цару Саулу, како су му лавови и медведи растрзали овце, и како их је он одбијао и убијао (I Сам. 17, 34). Због тога су пастири морали ноћу држати стражу код стада својега. Наслоњени на своје кукасте штапове, какви се и данас виде код чобана Грка и Црновунаца, они су с времена на време довикивали друг друга, да не би заспали и да би зверове плашили. Ни слутили нису, да ће те ноћи они први видети оно „што су многи пророци и цареви желели видјети (Лука 10, 24).

Наједном јака светлост јави се „и слава Господња обасја их" (Лука 2,9). Усред те светлости, белје од сунчане, видеше пастири ангела Божјега и врло се уплашише. То беше онај исти архангел Гаврил, који је девет месеци раније јавио Марији у Назарету, да ће родити сина. Његова се реч испунила те ноћи, и он би послат од Бога пастирима, да њих учини првим сведоцима на земљи тога чудесног догађаја. И охрабри ангел уплашене пастире. Не бојте се, него радујте се. Јер вам јављам велику радост, која неће бити само ваша него васцелог Божјег народа. Ено родио се очекивани Месија, Спаситељ, Христос Господ (Лука 2, 10-12). Идите и видите у пећини дете повито где лежи у јаслима. И опет вам кажем, радујте се, јер се радују и небеса и све ангелске силе заједно с вама. Ево погледајте и чујте!

У том тренутку јави се мноштво небеске војске, и та војска ангелска прослављаше рођење Бога Човекољупца слаткогласним неземаљским појањем. И каква необична песма:

„Слава на висини Богу

И на земљи мир,

Међу људима добра воља" (Лука 2, 14).

Само је безгрешни Адам у Рају могао чути слично небесно појање, али од онда нико до пастира витлејемских. Видели су небеске војске Исаија и Језекиљ и Михеј, али у даљини, око престола Свевишњег на небесима (Цар. 22, 19; Иса. 6, 1-3). Но овде се небесна војска спустила на земљу, са својим царем, и отпевала песму у Његову почаст, не пред неком одабраном публиком него пред најпростијим од простих. Пре те тихе ноћи нигде се на црној земљи није видео тако величанствен хор нити се чула таква песма. А та песма је у исто време и програматична за новорођеног Месију:

Прво треба славити истинитог Бога, који је на висини, а не земаљске идоле. Од истинског слављења истинитог Бога зависи мир на земљи и добра воља међу људима. Сам собом Он је ваплоћена слава Божја; Он је Књаз мира и мир наш; Он је добра воља и љубав међу људима. Са овим логичним програмом Бог — Логос раскопаће антилогична дела ђаволска. Зато је Он достојан славе и похвале од неба и од земље.

Када су ангели завршили свој део прославе, удаљише се у своје небесне обитељи. Тада пастири потекоше као на крилима ка пећини. И нађоше све како им је ангел рекао. И мали пастири оваца поклонили се великом Пастиру људи. Па пуни весеља вратише се своме стаду певајући и славећи Бога (Лука 2, 15-20).

Тако је на јединствен начин прослављено рођење Јединственога. Не у ждерању и пијанчењу, и не у смеху и кикоту, него у духовној радости и узвишеном духовном славопоју.

А Марија кад чу од пастира о свему шта се догодило „чуваше све ове ријечи и слагаше их у срцу своје" (Лука 2, 19).

Знала је она много више од пастира. Но све је држала у себи под златним кључем девичанског ћутања.

ЗНАЧАЈНИ СНОВИ

Има збивања у људском животу која не подлежу објашњењу емпиријске науке. У таква збивања спадају и снови. Емпиријска наука нашег времена, која је заиста стекла велике заслуге на физичком плану, не усуђује се чак ни да пусти своје пипке у загонетну област снова. Нити признаје значај снова нити га одбацује. Просто, неће или не сме да се унесе у мрак те тајне. Отуда клеветају науку сви они који се позивају на науку кад говоре, да су сви снови пушта сујеверица.

Од памтивека људи су придавали извесну пажњу сновима. Свуда по свету, и на Истоку и на Западу, више у наше време на Истоку него на Западу. Гле, човек неразвијен или запуштен духовно, не уме да се користи ни својим будним стањем, камо ли ће сновима. Нама су познати многи снови из савременог живота, који су се обистинили, било на неки добитак или губитак, или на помпу или на застрашивање. Као што и Јов говори Богу: „Страшиш ме сновима и препадам се утварим" (Јов. 7, 14).

У Старом Завету су описани неколики изванредни и сликовити снови, као: „Јаковљево сновиђење" „небесне лествице" (I Мојс. 28, 11-16); па снови Јосифа, због којих су га браћа омрзла и продала у Мисир (I Мој. 37, 7); па снови фараонови, које је Јосиф тумачио, а који су се тицали судбе Мисира (I Мој. 41, 18-24); па снови цара Навуходоносора, које је Данило тумачио (Дан. 2, 1), а који су се тицали и личне судбе тога цара и свих будућих царстава до Христа, „Светог над светима", „Камена одваљена од горе" (Дан. 2, 45). И сви ти снови су се обистинили. У Новом завету пак умножили су се значајни снови. Није ли пророк Јоил прорекао, да ће доласком Месије „ваши старци сањати сне, а младићи ваши виђати утваре" (Јоил 2, 28). Да не говоримо о Павловим сновима. Само на прве две стране Матејевог Јеванђеља записана су четири сна од првокласног значаја за Деву Марију и за Младенца Исуса.

У првом сну ангел је разбио сумњу Јосифову у погледу неочекиване трудноће Девојке, поверене његовој заштити — под именом жене. Када Јосиф помисли, да тајно отпусти Марију, „јави му се у сну ангел Господњи и рече: Јосифе, сине Давидов, не бој се узети Марије жене своје, јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога, па ће родити сина, и надјени му име Исус" (Мат. 1, 20-21). Ангел назива Јосифа сином Давидовим, да би га опоменуо на пророштва о Месији из колена Давидова. Другим речима: Знај, да је чедо, зачето у Марији, која је и сама из колена Давидова обећани Месија. У страху и трепету примио је Јосиф ово саопштење и поклонио се вољи Господњој.

У другом сну ангел је јавио Јосифу, да цар Ирод хоће да погуби Дете, зато вели: „устани, узми дијете и матер његову па бијежи у Мисир, и буди онамо док ти не кажем" (Матеј 2, 13). И Јосиф дрводеља, одмах послуша заповести небесног весника, и побеже у далеку земљу, у коју никад није мислио ићи.

У трећем сну јави се ангел Господњи Јосифу у Мисиру, и рече му: „устани, узми дете и матер његову, и иди у земљу Израилеву, јер су изумрли који су тражили живот детињи" (Матеј 2, 19-20).

У првом случају дакле спасе Бог кроз сновиђење Марију, да не остане без заштитника, а Јосифа да не огреша своју душу. У другом спасе Бог младенца од крвава мача Иродова опет кроз сновиђење. У трећем случају спасе све троје на исти начин од даљег потуцања по земљи туђој и незнабожној.

А четврти сан би мудрацима звездарима са Истока, у коме сну заповеди им ангел да се не враћају Ироду у Јерусалим на повратку у своју земљу (Мат. 2, 12). И овај сан би од Бога ради спасења младенца Исуса од крвава мача Иродова као и онај други сан Јосифов, само пре овога.

Сви ови снови тицали су се хитно и непосредно Христа, због чега је и наустено јеванђелисту да их запише. А многи су изостављени. Више је него вероватно, да су и мудраци звездари сањали снове пре него су кренули на поклоњење новом цару. Јер кренути на далеки пут без неког тајанственог јасног указања с неба, тешко би се дало разумети. Такво указање морало је бити најпре кроз сан, па онда кроз звезду. И дан данас за народе велике Азије снови и звезде су најважнији извори познања тајни. Астрологија, хороскоп и тумачење снова и сада су код њих у пуном јеку. Страхотни притисак огромне ђутљиве васионе на душу мисаоног човека био би још тежи, да га не ублажавају летећи ројеви звезда. И мрачни бездан подсвести људске био би хладни гроб, да се из њега овда-онда не јаве светлаци у виду сновиђења. Наравно да има и физиолошких снова, који су без духовног значаја. Али, као и у свему, има снова одабраних, који су од Бога. Наш хришћански народ верује, да кад исто лице сања исти сан два или три пута, или кад два или три лица сањају истовремено исти сан, такав сан је истинит и мора се испунити. Овај други случај морао се десити источним звездарима.

Живећи далеко један од другог они су истовремено имали исто сновиђење. И то сновиђење морало је бити јасно и тачно као и код Јосифа. Ангел Господњи на сну им је све рекао: и да се родио нови цар, и да је цар јудејски, и да ће им се јавити необична звезда, која ће их водити до места његовог рођења. И они су радосно кренули на незнани пут с богатим даровима. А то што су понели собом и дарове доказује, да су они били од Бога потпуно уверени, да се такав цар заиста родио, и да ће га они наћи. И од тога пута ништа их није могло задржати.

Када се звезда најзад зауставила над пећином, они су се спустили у ту пећину, поздравили свету Деву — Матер и поклонили се новом Цару. Пренесене дарове црква тумачи симболично: злато цару, тамњан пророку, а измирну свештенику (или покојнику) (Мат. 2, 9-11).

И тако први поклоници Христу Спасу били су прости пастири, а други мудраци — звездари. Јер Он се родио ради спасења свију, и простих и учених. Јер Он није само Сиротољубац нити Богатољубац, него Човекољубац.

Тиме је завршено прослављање првог рођендана Бога — Логоса. Да се после кроз векове прослављање Његовог Рождества рашири по васцелом свету, од Истока сунца до Запада, и од Севера до Југа.

ВАЖНО И НЕВАЖНО

У старој Јеладии, у време великих оратора Демостена и Есхина, било је правило, да се ниједан стари закон не сме презрети ни одбацити. Ко би то учинио, кажњавао се прогонством или смрћу. То не значи да се нису смели доносити нови закони. Доношени су нови закони, бољи од старих, али су стари вазда држани, и испуњавани, док нови и бољи не би ушли у обичај. Онда би стари закони бледели и ишчезавали сами собом, а нови заузимали ново место. Да ли је то било из поштовања према прецима, бившим законодавцима, или из бојазни од револуције при наглој смени старог и новог, у то ми нећемо улазити.

Слично се догодило са Новим заветом у односу према Старом завету. Када је Христос после тридесет година од свога рођења одговорио на примедбу Јована Крститеља: „Остави то сад, јер нам треба испунити сваку правду" (Мат. 3, 15). Он је мислио на формалну правду старозаветног закона. И као што је још у утроби своје Матере унапред остварио доцније учење: „Подајте Кесару кесарево" и кренуо у Витлејем на попис, тако је и као новорођени младенац испунио законску правду тиме што се дао обрезати у осми дан и однети у храм у 40—ти дан ради „очишћења" Матере Његове и освећења Његовог (III Мојс. 12.).

Све је то било савршено излишно, како за Њега тако и за Матер Његову. Нити је Њему требало обрезање ни освећење, нити Матери Његовој очишћење. Обрезање није значило савршено

ништа друго до будући знак распознавања народа јеврејског од других народа. Ни мање ни више него тетовирање код Јапанаца. За Аврама лично пак обрезање је значило „печат праве вјере коју имаше у необрезању" (Рим. 4, 11). Јер сва слава Аврамова беше у његовој вери Богу пре обрезања. Само по себи иначе обрезање је ништа. „Нити шта помаже обрезање ни необрезање" (Галат. 5,6).

Нити је Христу требало освећење у храму јерусалимском, Њему који је „већи од храма" (Мат. 12, 6) Нити је Светој Дјеви Марији требало очишћење. Јер у часу када је Дух Свети ушао у њу, по благовести архангела, она је зачала Светог над светима, и у њој није било ништа од чега би се она морала очистити.

Све је то било непотребно, све неважно за новорођеног Месију, али се морало извршити. Сав Стари Завет био је симболичан за новозаветну цркву, и као такав морао се извршити, све док се на крају завеса на храму није раздрала од врха до дна и нова стварност старе симболике ступила у силу, и тако оно што је било тајно постало јавно. Али док је симболика била закон, преступ против ње кажњаван је смрћу. Тако и необрезање подлегало је смртној казни. А када је благодат Христова заменила закон Мојсијев, тај чин је постао излишан и смешан, исмеван и од апостола јеврејског порекла.

Тако се дакле и Господ Човекољубац морао подврћи томе излишном чину, тј. морао се обрезати. Јер да се није обрезао тада они који су га доцније назвали Самарјанином назвали би га и горим именом (Јован 8, 48).

Изгледа да при обрезању Господа није било никакве свечаности, никакве гозбе, као при обрезању Јовановом. Јер, по казивању св. Луке, Јелисаветини „суседи и родбина — радоваху се с њом и у осми дан дођоше да обрежу дијете" (Лука 2, 21). Исти јеванђелист пак не говори ниокаквој свечаности, ни скупу, ни гозви, приликом обрезања Исусова. Само бележи, да је у осми дан обрезан и да му је дато име Исус, тј. Спаситељ, Сотир, Спасо (Лука 2, 22). А што при том није било никакве свечаности, то је прво због тога што сам Исус, који је сушта истина и стварност, није придавао за себе никакве важности том симболичном чину, кога ће Он доцније заменити крштењем; а друго што су околности Његове биле друкчије, тескобније и опасније него у случају Јовановом, који је био у слободном дому својих родитеља.

Вечни Уметник пак зна да у своје недомисљивом ткиву окити важно неважним. А оно што је важно у свему овом церемонијалном, то је појава двеју необичних личности у часу када је Марија ушла у храм са својим Сином. То беху старац Симеон, назван Богопримац, и старица Ана Фануилова.

Славни доктор Лука јеванђелист неће да нам каже све што зна о старцу Симеону. Оставио је то традицији. А традиција говори о овом необичном старцу да је он био један од Седамдесеторице који су у Александрији преводили Библију са јеврејског на грчки. Да због неке сумње у речи пророка Исаије односно рођења Месије од Девојке, био је од Бога уверен, да ће живети све док лично не види јављеног Месију. Да је у време кад се јавио у храму о Срећењу био стар онолико година колико има у години дана. Ми га замишљамо као достојанственог старца, здрава и свежа, одевена у скупоцени и халватни кафтан до земље, са главом уоквиреном у бели облак дуге косе и браде. Потпуно повучен у себе, он није знао за други смисао свога живота него да сачека обећаног Месију, „утјеху Израилеву" (Лука, 2, 25). Као поред неке непомичне стене текла је река живота испод његовог прозора. Поколење се смењивало поколењем. Он је гледао тај ток али није узимао у њему ни учешћа ни интереса. Он није имао вршњака, с којим би разговарао, нити је он марио разговор с људима, који би му само сметали разговору с Богом. И шта би му људи имали да кажу што он није дознао из дугог искуства. Потпуно осамљен и ћутљив, он је с напрегнутом пажњом само чекао и чекао. Човек који је чекао Очекиваног. Он је био усредсредно свој поглед у хоризонт историје и живота људског, у очекивању да види појаву

очекиване звезде. И дочекао је. Једног од безбојних и сивих дана потресе му Дух Божји душу и рече: „Иди у храм, и видећеш Очекиваног" (Лука 2, 27).

Када старац дође у храм он виде Марију и Дете на њеним рукама. И одмах му се све каза. У Исусу он виде сунце, које обасја његов мрачни хоризонт. И он Га узео од Матере на своје руке. Неизмерна награда за његово дуго стрпљење и чекање! И сав потресен, са сузама у очима он ускликну к Богу, да је сав празан храм одјекивао:

„Сад отпушташ у миру слугу својега,
Господе, по рјечи твојој.

Јер видјеше очи моје спасење твоје,
Које си уготовио пред лицем свију народа,
Видјело да обасја незнабошце

И славу народа твојега Израиља".(Лука, 2,29-32).

Ове чудне и пророчке речи Симеонове понављају се на свакој вечерњи у свим хришћанским црквама кроз хиљаде година. А Јосиф и Марија саслушаше ове речи са чуђењем (Лука 2, 33); не зато што им је старац нешто ново рекао што њиме раније није с неба јављено, него што видеше човека непозната, који објављиваше тајну, коју су само они знали.

Но старац се не заустави на оном што рече, него додаде и ово пророчанство: „Гле, овај лежи да многе обори (који Га не буду веровали) и подигне (који Га поверују) у Израиљу, да буде знак против кога ће се говорити (против и за, кроз векове и векове)". — А Марији прорече: „А и теби самој пробошће нож душу „тј. када будеш гледала како твоме Сину на крсту копљем пробадају ребра" (Лука 2, 34, 35).

И рекавши и прорекавши све ово достојанствени старац се још једном поклати Сину и Матери па оде у свој осамљенички дом, леже у постељу и предаде дух свој Богу. Дивни и благословени старац Симеон, чији спомен црква светкује сутрадан по Срећењу.

Но са тим се не сврши све. Док су два голуба жарени на жртвенику, јави се у храму и једна необична старица, Ана Фануилова, која живљаше седам година од девојаштва са мужем својим и удова осамдесет и четири године (Лука 2,36-38), која не одлажаше од цркве, и служаше Богу дан и ноћ постом и молитвом. Суха старица, више дух него тело, видевши и чувши све у храму, прослави Бога и оде, па као жена разгласи све по Јерусалиму. И то дође до ушију цара Ирода. Шпијуни му јавише што чуше од старице шта се догоди у храму. И Ирод се разбесни. То беше четрдесети и последњи дан, када је Јосиф морао извршити заповест ангела: „Устани, узми дијете и матер његову и бежи у Мисир" (Матеј 2, 13). Више се није смело ни часа часити. И они хитно побегоше из Јерусалима у Мисир, путем и странпутицом, испод већ уздигнутог мача Иродова.

А тај цар Ирод, назван великим због својих културних дела, која покриваху његов злочиначки карактер, беше већ стар и болестан. Он осећаше да га не може нико и ништа од смрти спасти, ни кесар римски, коме је слао богате поклоне, ни Јевреји, којима је обновио храм у Јерусалиму, ни његова фабулозна палата у Јерихону, ни нагомилано богатство, ни топле бање на обали Мртвог мора, које је он због своје костобоље дивно уредио. Па кад је видео, да га све то не може спасти од смрти, он је, по сатанском наустују, хтео погубити све који би се зарадовали његовој смрти, почев од своје куће па све до новорођеног Цара у Витлејему. Бесан од јада што га мудраци — звездари преварише, и још што чу о догађају у храму, посла целате, који побише на хиљаде дече од две године и ниже по Витлејему и свој околини његовој. „И би плач и ридање и јаукање много; Рахила плаче за дјецом својом" (Матеј 2, 18).

И ми плачемо с њом. А радујемо се што се не спусти мач Иродов на Онога, кога је он циљао. Ниједан Ирод није ваљао. Нити је икад ико желео носити то име.

ОМИЉЕНИ РАДНИК

У свету нема високе поезије ни мудре философије, нити слатке бајке и легенде, без признања утицаја оног света на овај, без уткивања небеских сила у земаљске послове, Нема ни историје човечанства или једног народа или једног човека која не би била гомила факата мраком покривена без неке тајанствене путеводне звезде. Но ту звезду не може да види свако, до само велики мудраци, који ту звезду траже и којима се она даје.

У животу Исусовом нема ниједне мрачне случајности. Сав Његов земаљски пут обасјан је не једном звездом него буктињом небесне светлости за све оне који имају очи да виде. Сви догађаји Његовог живота управљани су непосредно небесном логиком, далековидно у оба правца; у прошлост и у будућност, да обистини пророке и оправда апостоле.

Као и све остало у Његовом детињству тако и Његово бекство У Мисир управљено је небесном логиком. Могао је Он отићи и у неку другу земљу, изван домашаја силе Иродове, али је требао отићи у Мисир. Својим пребивањем међу незнабошцима Он је требао да покаже своју љубав и према незнабошцима као Месија и Спаситељ не само народа израиљског, него свих народа. Да пригрли себи и децу Хамову у њиховој великој постојбини Африци. Да удари свој печат на црначки континент као на своје будуће духовно достојање. Да охрабри своје будуће апостоле и мисионаре, да без страха пођу Његовим трагом међу незнабошце. Кад се Њему као детету у повоју није десило никакво зло међу незнабожним људима, неће ни њима. И тако, није Исус побегао само да побегне, него и да рашири своје будуће царство изван уских граница земље Израилеве. Такав је начин Божји, да једним потезом постиже више циљева.

Из Мисира поврати се Јосиф „са дететом и матером његовом" (Матеј, 2, 19-20). У Земљу своју, по заповести ангела Божјега у сну. Јер беше умро цар Ирод обрадовавши свет својом смрћу више него својим животом.

И настани се Исус у малом граду Назарету, где је пређе провео девет месеци у утроби своје свете Матере, и где ће провести близу тридесет година. Зашто у Назарету? Зато што је Назарет пре свега био чисто јеврејски град, те му противници доцније не би могли пребацити никакву смесу с незнабошцима ни по крви ни по учењу. Уз то: у Назарету је био дом и радионица његовог поочима Јосифа, где је Он могао бити као у своме дому, поред своје Мајке. Осим тога Назарет је било место скромно не трговачко него занатлијско, тежачко и патријархално. Наравно, народ се није осећао ни ту задовољним и срећним. Жалио се на тешка времена, нерадо је плаћао шекел храму, и још нерадије кулучио Римљанима, презирао је своје старешине због саможивости, мрзео Римљане. Али се строго држао обредног закона и верских прописа, ходио у синагогу, и крепио једино надом у скори долазак Месије. Међутим Месија је растао и живео међу њима 30 година, а нико ни слутио није, да је „син дрводељин" (Матеј 13, 55), Онај који треба да дође и зацари се на престолу Давидову.

А Исус је растао и развијао се по свему спољашњем, као и остали синови човечији, на очиглед свију који су Га гледали. Али шта се збивало унутра у Њему из дана у дан и из године у годину; како се његова човечанска душа усавршавала, и како Га је Његово божанство поступно озаравало, ко би то могао језиком исказати чак и кад би знао? А то нико није знао осим Њега самог. Нити је то Он могао својој Мајци казати. А да то Он није ни својој Мајци казивао, види се из описа једног догађаја, када Он као дете од 12 година беше дошао са родитељима у Јерусалим о празнику Пасхе. Па кад би крај празновању, изгуби се дете Исус из њихова вида, и они без Њега кретоше на пут дома, мислећи поуздано, да је он отишао пре њих са родбином и познаницима из Назарета. Силазећи из Јерусалима низ брдо ка Самарији цео дан хода они пристизаху своје сроднике и суседе и питаху за Исуса. Па како им нико ништа не знаде рећи, они се устрашише за дете и повратише у град, тражећи Га свуда. И после три дана — када њихови сапутници беху већ стигли у Назарет — свратише они у храм, да би се у молитви

изјадали Богу. Но на велико чудо њихово, нађоше дете у храму, где Га је старац Симеон пре 12 година узео на руке и објавио као очекиваног Спаситеља, „Светлост незнабошцима" и „Славу Израилеву" (Лука 2, 32). Не нађоше Га да стоји него седи међу знаменитим учитељима и законцима; седи дете међу старцима и разговара са њима; разговара не као мањи од њих него као раван њима и — већи од њих. Јер својим питањима и одговорима изазва дивљење код свих који Га слушаху. А Он беше дете не старије од деце која сврше тек основну школу. Он пак не беше ни ту свршио.

— Сине мој, рече му Мати, што нам учини тако? Гле, ми те са страхом тражисмо.

— Зашто сте ме тражили упита Он? Зар не знате да мени треба бити што је Оца мојега (Лука 40-52)? Доцније Он је то јасније изразио: „Мени ваља дјелати дјела Онога који ме је послао док је дан" (Јован, 9,4).

Ово је Христово прво сведочанство пред Јосифом, да Он нема оца на земљи него да је Његов Отац на небу, како је то небо раније објавило и Марији и Јосифу, Марији на јави, а Јосифу на сну.

И кад се вратише у Назарет, „Он беше послушан" (Лука 2, 51-52) својим родитељима, и није из збуњивао више никаквим нарочитим потезима ни речима. Док је Јосиф био жив, он је са њим заједно радио у радионици. А кад је овај праведни муж ускоро умро, он је наставио његов дрводељски посао. При свакој отесаној дасци Он је помишљао на душе људске, које ће он имати да теше од грубости и рапавости. И мада је у 12-ој години био надмашио својом мудрошћу најмудрије људе у свом народу, Он и даље „напредоваше у мудрости и расту" и биваше све милији и Богу и људима (Лука 2, 40). Нарочито је био омиљен код својих другова радника, који су у Њему гледали узор умешности и савесности. Но и сви други, и стари и млади, и здрави и немоћни, волели су да се сретну са Њим, да Га виде и да Га чују. Са кротошћу и благим осмејком Он је општио са свима. Иако је скроз прозирао душе људске и познавао људске слабости и страсти Он се није гневио на људе. Он се гневио само на Оног Непоменика, Човекомрца, који је праузрочник људског понижења, ослабљености и лудила. А људе је сажалевао, помагао, услуживао и свом душом љубио. И људи су осећали топлину Његове чисте и свете љубави као што осећају зраке сунчане. Зато су се на љубав одазивали љубављу, на доброту добротом, на милошту милоштом. Никад у Назарету ниједан радник није био тако омиљен као Исус Назарећанин.

ЈОВАН ПРЕТЕЧА

По природном току ствари два детета могу да се познају и заволе тек у свом узрасту од једне године или више. Случај са Исусом и Јованом сасвим је изузетан. Они су осетили и познали друг друга још као нерођени, и још док су били у утроби својих матера. За земаљску логику то је немогуће, но за небесну то је извесно.

Када Марија сазнаде од ангела, да је њена тетка Јелисавета већ у шестом месецу трудноће, она пожури да посети тетку (Лука 1, 36). Да се увери у њену тајну и да јој открије своју. Млада и лака, она је без напора препешачила далеки пут од Назарета до Горњих Места, у близини Јерусалима. Благословени плод у њеном телу тек је био зачет, и ни мало јој није отежавао путовање. Целим путем она је размишљала, шта то Бог учини њој безмужној и тетци јој престарелој, и на шта ће све то изаћи. Но није се морала мучити с размишљањем и нагађањем; ускоро ће Дух Свети објавити тајну, и то не само њима двома него свима вековима и поколењима. Јер гле, чим уђе у кућу Захаријину и загрли и целива своју тетку, „заигра дјете у утроби Јелисаветиној". То потврди старица пошто се умири од узбуђења и обриса сузе. Дух

Свети испуни је, и она проговори, управо „повика јаким гласом“ у лице Марије, не од себе него као изван себе:

„Благословена си ти међу женама,
И благословен је плод утробе твоје!

И откуда мени ово:

Да дође мати Господа мојега к мени?

Јер, гле, кад дође глас честитања твојега

Заигра дјете од радости у утроби мојој" (Лука 1, 39-54).

На ове речи одговорила је Марија познатим Величањем Бога: „Велича душа моја Господа“, што се пева у цркви сваког јутрењег богослужења.

Тако су се дакле први пут сусрели два рођака, Исус и Јован. Не видевши и не чујући један другог они су се осетили и познали. Телесна тама, у којој су се они тада налазили, није им сметала, да се осете и познаду. Војник је осетио присуство Војводе; „Пророк Свевишњега“ (Лука 1, 76) — како је Захарија провидео — осетио је близину Свевишњега; Претеча и Уравнитељ пута Господњега прочуствовао је магнетску силу Господа, и од радости поздравио га играњем у утроби матере своје.

После те необичне сцене, пуне чуда и пророчког надахнућа, остаде Марија још око три месеца у кући Захаријиној (Лука 1, 56). Остаде младица свакако до порођаја старице; остаде да види сина своје љубљене тетке и да га благослови у име Сина свога. И када би обрезање Јованово, она би сведок, како њен онемели тетак Захарија проговори, како му надену име и како му прорече — јасније и одређеније него и један пророк — будућу величину и службу Месији на делу људског спасења (Лука 1, 67-79).

По том се врати Марија у Назарет, слажући у своме срцу све што чу и виде.

А Јован „растијаше и јачаше духом и бијаше у пустињи“ (Лука 1, 80). Само једно кратко време он поживе у мирноме дому својих престарелих родитеља, који га гледаху са милоштом и љубављу, која је својствена са бездетним опоздалим чедом. Са милоштом и љубављу али и са страхопоштовањем, памтећи добро шта су о том детету, више Божјем него свом, сазнали од ангела и од Духа Светога. Морали су предосећати да ће будућа слава Јованова учинити и њих знаменитим и на земљи и на небесима. Али ускоро ангели Божји узеше њихове праведне душе, и Јован оста сироче. Сироче у пустињи.

Зашто је Јован морао отићи у пустињу? Гле, он је наследио кућу и имовину свога оца, а имао је и доста родбине. Морао је све оставити и отићи у пустињу по небесној логици, а не по земаљској. Дух Свети га је упутио у пустињу, и Дух Свети га је одржао у пустињи.

Онај који га је створио у сухој земљи старичиног тела, одржао га је у сухој пустињи Зајорданској жива и здрава. Тешко му је било дуго и задуго док се није привикао, и док није познао, да се Божје око над њим не заклапа. Па ипак тешко. Тешка пустињска једноликост, тешко стално ћутање, па самоћа, глад, мраз, жега; и тако из године у годину, из деценије у деценију. Па тешка, и најтежа, кушања демонска и искушења телесна. А Бог га је час спуштао час дизао, да би познао своју људску немоћ и Божју моћ. Ноћ му је била дража од дана. Јер дању кад би погледао на једну страну пустиње, ништа није видео до песка, а кад би погледао на другу страну преко Јордана, видео је саблазни. Видео је проклети град Јерихон, па дворе бившег цара Ирода Детоубице, па виле богатих фарисеја, цариника и свих грешника.

Раскошна сваким обиљем долина Јорданска простирала се пред очима човека који ни суха хлеба није имао него се хранио скакавцима и дивљим медом. А сва та природна раскош пресићавала је телесине људске и распаљивала за све могуће пороке и неваљалства, због којих је Содом, онамо преко Мртвог мора, сажежен био огњем гњева Божјег. И Јован је окретао свој поглед ка пустињи, где није било човека ни греха. И у свом огорчењу рикао је као лав пустињски, вапијући к Богу да истреби грех и грешнике са земље. А ноћ му је била драга, јер је својим

црним плаштом скривала од његовог погледа грешну земљу, а откривала му звездано небо, тог величанственог сведока величанства Божјега. Духом својим Бог га је посећивао, и учио и тешио и храбрио. По црквеној традицији и сам га је Исус посећивао у једној пећини и с њим водио дуге разговоре.

По своме спољашњем изгледу Јован је био сличан светом пророку Илији. Био је крупан и стасит, са главом уздигнутом, обраслом у црну густу косу и браду, испосничког лица и пламена погледа. Ходио је бос и гологлав. (Друга цар. 1, 8). Одевао се у грубу хаљину од неуглађене камиље длаке, и био је опасан, као и Илија, кожним појасом (Матеј, 3, 4). Чинио је страشان утисак и на зверове и на људе; бојали су га се и једни и други. Но у срцу свом он је носио благог Исуса, свога рођака и господара.

Такав је био Јован Претеча, који за живота не учини ниједно чудо, али сам собом беше велико чудо света (Јован 10, 41).

ЈОВАН КРСТИТЕЉ

Добро је било уређено код старих, да пре тридесет година старости нико не може учити народ божанској мудрости. Кад је тако било на Истоку тим пре треба да је на Западу где се људи спорије развијају до пуне зрелости. Невоља је наших дана што многи хитају да уче друге не научивши сами себе. Само напуњен и препуњен извор може појити жедне, и зрео плод хранити гладне, Јован Претеча био је и зрео и пун, зрео телесно и духовно, а пун врлине, мудрости и гнева. У пустињи он је газио по змијама, аспидама и скорпијама, али се на њих није љутио. Његов гнев је горео као огањ против људи, који су покварили „образ Божји“ у себи и постали као они отровни црви. И већ га је гушило што је морао још и да ћути. Бог га је задржавао до времена. А када дође време, „рече Бог Јовану сину Захаријину“ (Лука 3, 2) да изађе из пустиње те да говори и крштава. И скочи Јован, лаконого као јелен, и поче крштавати на Јордану и проповедати по свој околини Јорданској. Бујица укора и претњи изливаше се из његових уста. Брзо се прочу о њему по свој Јудеји и Јерусалиму, и народ поврви да види необичног човека и чује необичне речи. Можда је он Месија или Илија пророк?

Кад му дођоше старешине народне, фарисеји и садукееји, он их назва „породом аспидиним“ (Лука 3, 7), како их нико није смео назвати. Али у слуге Божјега нема страха од људи.

— Породи аспидини, викаше Јован, ко вама каза да бјегите од гнева који долази? Мислите, да је довољно називати се децом Аврамовом? И мртав Аврам окреће главу од вас, јер не подноси одвратни мирис душа ваших. Мирис ваш мирис је Содоме, а не Сиона. Питаћете ме јесам ли ја Месија? Нисам, нити ће вам икада доћи Месија, каквог ви очекујете. Ви очекујете Месију, осветника и бунтовника, који би вас ослободио оружјем од Римљана, па се зацарио и вас посадио поред себе на столице великашке. О безумни! Заиста вам кажем иде прави Месија, и близу је. Он држи секиру близу корена нашега, и лопату у руци, да вас сасече до корена и овеје на свом гувну и као пlevу баци у огањ. Него покајте се и крстите се, и посведочите своје покајање добрим делима (Мат. 3, 5-12). Сетите се Давида којим се гордите, и његових речи: „Признајем кривицу моју и дугујем због гријеха мојега“ (Псал. 38, 18).

— Шта ми да чинимо, учитељу? Питаху цариници, омрзнуте глобације народне.

— Не глобите народ. Не узимајте више него што је прописано. Покајте се.

— А ми шта ћемо чинити? Питаху га војници. (Не римски војници него Јевреји на некој полицијској дужности, овлашћени од Римљана).

— Ви чините насиље над народом, опадате их код власти и отимате (Лука 3, 3-17). Одустаните од таквих недела. Будите задовољни својом платом. Покајте се и крстите се. (Мат.3, 1-12).

Тако Јован укори и поучи три главна сталежа што беху врло тешки народу Божјем: старешине, царинике и војнике.

Тако је он укоревао, страшио и поучавао и све остале сталеже и појединце. Знао их је он све и свакога. И све их је позивао на покајање и крштење. „Ја вас крстим водом за покајање, говорио је он, али иде за мном Јачи, који ће вас крстити Духом Светијем и огњем" (Мат. 3, 11). Ја сам мален према Њему, и нисам „достојан одријешити ремена на обући Његовој" (Јован, 1, 36). Он је близу, сасвим близу. Зато мене Бог посла, да му будем вапијући глас у пустињи вашег бесплодног живота; да му приправим пут и поравњам стазе: да снизим брда гордости гордих и да узвисим плачевне долине угњетених. Пробудите се дакле од сна и оперите се од гада греховнога. Исповедите грехе своје и покајте се, па пођите да вас ја крстим водом. Тако ће вас Он наћи приправне, да вас крсти Светим Духом и да вам грехе опрости. Ја вас не могу крстити Духом Светим ни Његовим огњем што сагорева сваку рђу на души, нити вам ја могу опростити грехе ваше. То припада Његовој власти. Он долази, да вас ослободи од невидљивог Голијата, који је захватио душе ваше као своје њиве, те по њима сеје грех и храни се с насладом гресима људским. Спремите се да чисти и радосни дочекате јединог Човекољубца. Близу је Он сасвим близу.

Тако говораше Јован Крститељ народу. Но једног дана опази он Исуса, па сав затрепери од радости, пружи руку и викну:

— Гле, јагње Божје! (Јован 1,36).

НЕБО СЕ ОТВОРИ

Од памтивека људи су жудно очекивали да им се небо отвори. Философски умови, ратници у страшним биткама, сиромаси у беди, болесници у мукама, самртници у агонији — сви су вапијали небу да се отвори. Али се небо није отварало. Мање учени људи заустављали су свој поглед на звездама, и нису могли даље видети ни очима ни мислима. Зато су звезде сматрали за богове и господаре своје судбине. Више учени пак међу синовима човечјим нису се тиме задовољавали, нису могли никако. Чинило им се, да се звезде својим треперењем смеју, а својим играњем веселе над страдањима људским. Због тога су се напорно трудили, да умом просечу звездану куполу и да виде господара, или господаре над звездама и људима. Речју, народи су тражили јављање Бога Човекољубца. И нараштај за нараштајем умирао је очајан што није видео небо отворено и Бога Човекољупца јављеног.

Али гле, једнога дана отвори се небо. Отвори се небо и Бог се јави, по својем датом обећању изгнаном Адаму, и пророцима и праведницима из народа Јаковљева. Сви јеванђелисти описују тај необични догађај, али учени лекар Лука ставља то у такав историјски оквир, као позитиван и непобитан факт, да нико не може посумњати у њ, и рећи као да је то сан или маштарија. Као љубитељ тачне историјске истине, Лука наводи сва имена, тога и тога кесара римског, и тога гувернера јудејског, и тих великих и малих принчева, и чиновника римских, и првосвештеника јерусалимских, у време којих се догодило оно што се догодило.

А то се догодило у месту Витавари, у горњем току Јордана (Јов. 1, 28-34). Једнога дана Јован крштаваше народ, вичући и шибајући пороке народне, и учећи: „Ко има двије хаљине нека да једну ономе који нема; и ко има сувише хране нека чини тако" (Лука 3,11); иначе ће вас секира посећи у корену, и лопата развејати са гумна Божјега као непотребну пlevу. Наједанпут Јован замуче усред говора. Његове очи засијаше, и он устрепери душом и телом. Он спази у гомили народа Онога, кога је целог века у срцу носио, због кога је још у утроби своје матере Јелисавете од радости заиграо, и због кога је 30 година провео у пустињској осамљености и ћутању. Да,

због кога је и створен и послат у овај свет. Заборави Јован народ око себе, па усхићен пружи своју руку и викну:

— Гле, јагње Божје!

То беше Исус, који је све знао шта Његов Претеча ради, па се у одређени час спусти из Назарета, да се и Он крсти. Чувши народ реч Јованову, сви се обазреше да виде, о коме то страшни Крститељ говори. Али на Исусу не беше ничега необичног и страшног. У обичној дугој хаљини, са косом и брадом очешљаном, он се није ничим нарочито одликовао од осталих људи. Док је Јован био као громовник који кроз мрачне облаке грми и сева муњама, дотле је Он био као благо и мирно сунце, које после грмљавине милује свет.

Уплаши се Јован, када чу жељу Исусову, да и Њега крсти. Али га Исус умири објаснивши, да се један закон мора у свему испунити, док се бољим не замени. И послуша Јован, и погрузи Исуса у струју Јорданску. А када се Исус крсти, гле, небо се отвори. Небо се отвори и чу се глас Оца небеснога и виде се Дух Свети у виду голуба над Исусом. Глас беше громовит и јасан: „Ово је Син мој љубљени, који ми је у вољи" (Матеј 3, 16-17) и голуб беше као сребро бео и сјајан. Нити се Отац јави у телу него само гласом, нити се Дух Свети јави у телу него само у облику голуба. Једино се Син, Бог — Логос, јави у телу, у стварном човечијем телу. Јер само Он беше одређен од „превјечнога совјета" Свете Тројице да у телу послужи спасењу телесних људи.

Тако се и тог знаменитог дана отвори небо и Бог се јави. Бог се јави и објави свету интимну унутарњу своју тајну као тројство у јединству, лично тројство у јединству суштине, и љубави и славе. Од тада па заувек славиће људи не „Бога незнанога" (Дела 17, 23), него Бога као Свету Тројицу, Оца и Сина и Духа Светога. Да би знали многобошци, да је само један Бог, а једнобожни Јудеји да је Бог тројичан, и сви хришћани, да је Бог један у тројству, а тројичан у јединству. Тројичан Бог као Отац и Син и Свети Дух; тројичан је и човек као тело, душа и дух. Тим откровењем осветљена је новозаветна Теологија и Антропологија. Тако је Бог издалека постао Бог изблиза, и Бог незнани Бог јављени. Да би Богојављење било свима радовање.

И тако се Син Божји крсти водом и Духом, не зато што је био нечист и грешан него да би дао пример својим следбеницима; да би унапред скрушио главу Змија богомрца и човекомрца; да би нас крштењем очистио од свих грехова, наслеђених и личних; и да би крштење било знак распознавања у овом и у оном свету, који су Христови, а који нису.

Овај дан Богојављења и Крштења Сина Божјега Човекољупца тако је и славан и величанствен, да се на њему обистинила реч Псалмиста, да је пред Богом „један дан као хиљаду година" (Псал. 90,4).

Тада Исуса одведе Дух у пустињу (Матеј 4, 1).

О КЊАЗУ ОВОГА СВЕТА

И одведе Дух Исуса у пустињу, да га ђаво куша. Какав ужас после радости; какав мрак после Богојављенске светлости! И каква загонетка да Свети Дух, који се јавио над Исусом у виду незлобивог белог голуба; Дух Свети, који по крштењу испуни Исуса свега — да га одведе ђаволу на кушање. Зашто, и по каквој логици? То ће се тек доцније видети. Ово је први пут, да се ђаво спомиње у Новом Завету. Нити се он до тада смео приближити Исусу.

Ко је ђаво? Створење Божје и творац зла, узрочник греха, отпадник од Бога и човекомрзац. Његово је постојање врло старо. Он се простире у две историје, у ону пре стварања овога света и у историју овога света. Стар је, веома је стар колико од времена, још више од греха. И не може се никад повратити у своју анђелску младост. Кад је Бог стварао духовни свет, свет анђела и осталих небеских сила створен је и он, као један од великих анђела.

Овако о њему пише пророк Исаија: „Како паде с неба, Луцифере, Даницо, сине зоре! Како се разби о земљу, газитељу народа!

„А говорио си у срцу своме: изаћи ћу на небо, више звијезда Божијих подигнућу пријесто свој, и сјешћу на гори зборној, на збору богова на страни сјеверној.

„Изаћи ћу у висине над облаке, облаке од ангела, изједначићу се са Свевишњим.

„А ти се у пакао сврже, у дубину преисподњу..." (Иса. 14, 12-15).

Пророк Језекиљ још допуњује горњи опис:

„Овако вели Адонај Господ: Ти си печат савршенства, пуноћа мудрости и венац лепоте...

„Ти си би херувим, помазан да заклањаш, и ја те поставих на то; ти бјеше на светој гори Божјој, хођаше посред камења огњеног посред ангела.

„Савршен си био на путевима својим од дана створења твојега докле се не нађе безакоње на теби... Зато те бацих као нечистоту с горе Божје, и изгнах те између камења огњенога, херувиме заклањачу!

„Срце се твоје погорди љепотом твојом, од сујете твоје ти изгуби мудрост своју; зато ћу тебе бацити на земљу... и претворићу те у пепео пред очима свијема који те гледају..." (Јез. 28, 14-18).

Свети апостол Јуда сведочи, да је Бог збацио с неба не само Луцифера, Сатану, него и многе друге ангеле са њим: „И анђеле који не држаше својега старјешинства чин, него оставише свој стан Бог чува у вјечним оковима под мраком за суд великога дана" (Јуда 6).

Ово исто сведочи и апостол Петар (II Пет.2, 4).

А сам Господ Исус, од кога су ово његови апостоли и сазнали рекао је пред седамдесеторицом:

„Ја видјех Сатану гдје спаде с неба као муња" (Лука 10, 18).

Ово сведочанство Исусово, као и сведочанства апостола и пророка, односе се на преисторију, то јест, на историју духовног света пре створења земље и све ове видљиве васионе. И ово је једино Богом откривено сведочанство о вечно мучећем питању људи: Откуда зло у свету? И ко је узрочник зла?

Тамо где није било откровења Божјега, људи су се напрезали својим умом или маштом, по нижој земаљској логици да даду одговор на ово мучеће питање.

Све су то пак била људска лична резоновања или маштања, без јемца и ауторитета надчовечијег. Зато се нико у њих не може поуздати. Ми се можемо поуздати само у оно што нам једини Бог истине и човекољубља открије. А Он нам је открио оно што смо горе навели; и то је довољно.

Збачен с неба, исписан из небесне историје и избрисан из Књиге Живих, Сатана се уплео у земаљску историју. На првим странама књиге Постања он се јавља као непријатељ Бога и човека (I Мој. 3, 1-5). Клевета Бога и лаже људе. Упропашћен жели да упропасти сву живу твар. Божју, човека нарочито. Кроз змију он лажима одвраћа Еву и Адама од Бога и привлачи к себи. Да би њих упропастио, а Бога исмејао. И од тада па кроз хиљаде година он је радио на пропасти људи и на исмевању Бога. Због свог првог греха на небу против Бога, он је кажњен свргнућем у пакао, а због свог првог греха на земљи, против људи, он је кажњен од Бога проклетством: „на трбуху да се вучеш и прашину да једеш за твога вијека" (I Мој. 3, 14). Зато је Сатана преисподња змија, учила људе да живе за трбух, да се прилепе к земљи и да хране и тело и душу само земном прашином; да се отимају о земљу и земну прашину, и да воде кржаве ратове због трбуха и прашине; да забораве јединога Бога Створитеља, као удаљеног и невидљивог, а да обожавају блиске природне стихије, ветар и воду и гром и огањ и планине и животиње и дрвеће и камење; да им као боговима зидају храмове и приносе жртве, чак људске жртве и децу; да се предаду сваком пороку и сласти: блуду, пијанству, гневу, освети, гордости, и да поверују у богове тих страсти; да им подижу скупоцене храмове и приносе жртве (Ваал, Молох, Астарта, Бахус, Шива, Кибела, Зевс, Ариман, Дагон, Венера и др.); да не мисле ништа небеско него земаљско; да напусте сваку наду у васкрсење и живот вечни; да презру сваку врлину и да

уживају само у пороцима; да славе отмичаре и тиране као величине. Речју, да се угледају на животиње и зверове, и да се трбухом вуку по земљи и хране земљом.

Тако су људи навикли на зли ток ствари. Потпуно потонули у царство земаљско, они су по внушењу Сатане, створили своју логику земаљску, супротну логици небесној. И по њој су се владали и живели, или, боље рећи мислили да живе. А Бог Човекољубац био је оставио људима, да приволевши се Сатани по својој слободној вољи, насите се и пресите мрачне и крвничке власти сатанске, и да завапију Њему за спасење. С времена на време Бог је подизао људе у народу, мудраце, пророке и праведнике, да оживе савест људи да би уздигли поглед од земље к небу. Али Сатана је брзо успевао да те људе представи као народне непријатеље и рушиоце реда и поретка. И ти Божји посланици бивали су мучени, тровани, каменовани, распињани, тестером престругавани или другим мукама уморени.

Најзад, и у последњем часу, када је „сав свет у злу лежао" и када се Сатана могао назвати „Књаз овога света" (I Јов. 5, 19), јавило се спасење од Бога. Јавило се спасење у личности ваплоћеног Бога — Логоса Човека и Човекољупца Исуса Христа, за кога Јован Крститељ изјави пред фарисејима: „Ја видјех и засведочих, да је овај заиста Син Божји" (Јован, 1, 34).

„И одведе Дух Исуса у пустињу, да га ђаво куша" (Мат. 4, 1). Ај, какво понижење! Бар да је Кушач дошао к Исусу, него Исус иде к њему на ногу! Пречисти иде „нечистоти", благословени проклетоме! Али, зар није писано: „Господ ће изаћи као јунак" (Иса. 42, 13)? А јунак не чека напад непријатеља него он врши напад, уверен у своју победу.

ПРВИ ДВОБОЈ

Лако је људима борити се са зверовима. Људи имају оружје које зверови немају. Али је тешко људима борити се са духовима злобе, јер ови се служе оружјем које људи немају. Заиста је мучна борба телесних с бестелесним. Када цара Саула нападоше зли дуси и мучише га, доведоше му слуге младог Давида, да му свира на харфу и музиком одагна злог духа. И кад Давид удараше у харфу, зли дух би остављао Саула, и овоме би лакнуло. Зато једног дана када га опет зли дух нападе, а Давид пред њим свираше у харфу, разбесни се цар, па баци копље на Давида, да га прикује за зид. Но Давид се измаче (I Самуил. 16, 14-23; 19, 10).

Пустиња у којој се одиграо први двобој између Христа Човекољубца и Сатане Човекомрца, налази се изнад града Јерихона. То је један стрми, безживотни крш од сурог стења у неред. Ту је Исус био међу дивљим зверовима, али му зверови нису худили. Стојећи на једном камену Он је постио 40 дана и 40 ноћи. Стајао је спокојно као стена на стени. Својом душом и срцем и мислима Он се уздизао светим небесима и није се ни за тренут одвајао од свог љубљеног Оца. То је била Његова молитва. Сатана га је поиздаље посматрао, сав узнемирен и устрашен. Мучила га је загонетка, ко је тај што стоји на стени; Његово присуство му је досадно; Његов га мирис гуши; Његов пост и молитва ужасава. Он је свакако чуо, или је од својих шпијуна сазнао, како је Јован рекао: „Ја сведочим да је овај Син Божји" (Јован, 1, 34). Да ли је то онај исти који га је на небу победио? Јесте, није. Ако јесте, шта ће Он на земљи, којом ја господарим?

А кад се наврши четрдесет дана, Исус огладни. Тада се Сатана усуди да му се приближи, мислећи, лако ће савладати гладна човека, лако завести лажно обећање. Јер он сем лажи нема шта ни да каже ни да даде ни да обећа (Матеј, 4, 2).

— Ако си Син Божији не мораш да гладујеш, реци само камену да постане хлеб (Матеј 4, 3).

Ђаво куша Исуса прво јелом. Тако се и Ева у Рају саблазни забрањеним дрветом прво што виде, да је „род добар за јело" (I Мој. 3, 6). Природну потребу за јелом Сатана хоће да претвори у телесну похот. Он хоће не да људи једу него да се преједају, не да пију него да се опијају, не да децу рађају него да блудниче. Од свега потребнога да праве злоупотребу. Све што је Бог

благословио да ставе под проклетство. Јер као проклет, Сатана жели да и људе учини проклетим, и тиме Бога исмеје. Он је измислио и популарисао философију Епикура и других: „Хватај дан! Једи, пиј и весели се данас, јер сутра си мртав". Он је помрачавао ум код људи, да би заборавили на душу и себе сматрали само телом. Изазивајући похот телесних подпојасних органа створених од Бога на добро — он је успео да упропасти безбројне људе и жене. У Риму су богаташи имали у кућама бљуваонице (вомиториуме) да кад се преједу избљују храну, да би могли поново јести, непрестано јести и пити. Он се злу радовао кад је Ирод у пијанству наредио да се посече Јован Крститељ, и кад су милиони других у пијанству починили тешке злочине. Он је наводио људе на сваки грех и порок. А када би прождрљивци, пијанице и развратници умирали од тешких и гнусних болештина, он је ликовео због свог успеха.

Он је имао свој метод постепеног увлачења људи у грех, од малог до већег и до највећег. Да је Исус заиста претворио камен у хлеб, Сатана би му рекао: Зашто би јео сув хлеб? Ако си син Божји претвори овај други камен у месо, а из овог трећег заповеди да потече вино, па се наједи и напиј. Али му Исус даде поразни одговор:

— Не живи човек о самом хлебу него о свакој речи која излази из уста Божијих (Матеј 4, 4). Другим речима: Од Бога је живот од Бога је и хлеб. Бог даје људима двојак хлеб: земаљски за тело и небесни за душу. Свака реч Божја храна је за душу. Земаљски хлеб ће се упразнити када се тело упразни, а реч Божја остаје вавек; и душа која се храни речима Божјим живеће вечно. Тим речима Исус је истовремено учинио укор Сатани, он се не храни ни једним хлебом; као бестелесни дух он не једе телесни хлеб, а као отпадник од Бога он је погазио сваку животодавну реч Божју, те је гладна смрт и трулеж смртна испунила све његово биће.

То беше прво кушање. Тај први напад Исус одби стрелама речи Божијих, а Сатана се осети тешко рањен.

Тада Човекомрзац одведе Исуса у свети град и постави га на врх храма. Свакако с намером да га гурне у смрт, и у исто време да омаловажи светињу храма. (Мат. 4,5). Али му се није дало да се дохвати до тела Исусова, као ни до душе праведнога Јова. Зато му предложи да сам скочи са врха храма (Јов. 2, 6).

— Ако си Син Божји, вели, скочи доле; јер у писму стоји, да ће анђелима својим заповједити за тебе, и узеће те на руке, да гдје не запнеш за камен ногом својом. (Мат. 4, 6).

Сада се и он служи речима из Светога писма, подражавајући Исуса. Али није навео и оне даље речи:

— На лава и на аспиду наступаћеш; и газићеш ногама лава и аждају (Псал. 91, 12-13).

Не наводи он ове речи, јер се на самог њега односе и на победу Христову над њим.

И ово ђаволско кушање је прастаро. Тиме је Сатана кушао прародитеље у Рају, уверавајући их, да ако њега послушају „бићете, вели као богови" (I Мој. 3,5).

Које није савлађивао телесном похотом, савлађивао је самољубљем, гордошћу ума, или, како пише свети Јован јеванђелист „гордошћу живота" (I Јов. 2, 16). У ову врсту људи спадају многи мислиоци, философи, мађионичари, сујетљиви факири, аскети и чудотворци глупих и бескорисних чудеса, заправо, трикова. Они који су презирали обичан народ, а себе сматрали или боговима или најближим божјим велможама. На њих је ђаво утицао кроз покварен ум кроз необуздану фантазију. И такве је он доводио или до срама или до лудила и самоубиства.

На ово кушање Исус одговори:

— Али и то стоји написано: немој кушати Господа Бога својега (Мат. 4,7).

Другим речима: ти не знаш да кушајући мене ти кушаш самога Бога — Логоса. За нас пак ово је јака поука, да се чувамо самољубља, гордељивости, преузношења над другим људима. Да будемо са смерношћу предани вољи Божјој и да не мислимо, да нас Бог нарочито воли мимо све друге, и да ће нам учинити и бесмислене ствари, које од Њега тражимо. Јер шта има

бесмисленије него скочити са висине у пропаст са безумном надом, да ће нас анђели Божји прихватити и задржати од смрти?

Ово би друго кушање. Нове стреле Христове и нове ране Сатани.

Тада Човекомрзац одведе Исуса на врло високу гору и показа му сва царства овога света и славу њихову, па рече:

— Све ово даћу теби, ако паднеш и поклониш се мени (Мат. 4, 8-9).

И ово ђаволово кушање је сасвим древно. Оно се састоји у остваривању жеље у срцу људи за влашћу. Због своје дрскости да се у власти изједначи са Свевишњим, негдашњи „Син зоре“ низвргнут је у Ад; зато је и распиривао властољубље код људи, да би и њих добио за своје поданике. Но њему је била мрска власт по милости Божјој, коју Бог дарује својим избраницима, да послуже народу на спасење. Он је волео власт отету, власт тиранску која ништа не даје, а све узима, власт злочиначку и смртоносну. И увек је налазио велики број људи, који су му се поклонили, да би дошли до власти. Помоћу таквих властољубаца он је зацрнио историју човечанства грехом и злочиним, и зацрвенио ју невином крвљу витешких народољубаца, који су се борили против такве власти, а за Божју истину, правду и слободу. Па верујући да су сва царства овога света већ прешла у његову својину и под његову власт, он их сада нуди Исусу, но под условом да падне на колена и поклони му се. Колика је дрскост и лаж! Јер ако би се Исус њему поклатио, он би тиме признао власт Сатане над собом, постао би његова својина, његов аргатин, као и многи велики и мали цареви, кнежеви и великаши кроз векове, које је Сатана мамузао и својом уздом низводио са земаљских престола право у пакао. Он је рачунао на лакомство и незнање код Исуса као и код других својих жртава. Али се преварио. Исус му одговори:

— Одлази од мене, сотоно; јер стоји написано: Господу Богу поклањај се и Њему једином служи. Одлази од мене (Мат. 4, 10)!

Другим речима: место да се ти повратиш уму и поклониш мени, Богу — Логосу, кроз којег је троједини Бог све саздао, ти тражиш, да се ја поклоним теби, антилогичном отпаднику од Бога. Одлази од мене!

Тада Сатана остави Исуса до времена. И анђели приступише и службаху му, светли ангели небесни (Матеј 4, 11).

А Сатана побеже, уверен да је Исус заиста Син Божји, не зато што је Исус подлегао његовим искушењима него баш зато што није подлегао ни једном. И не смеде му се Сатана више лично јавити све до краја — до оне мрачне ноћи у Гетсиманији.

ИСПУНИ СЕ ВРЕМЕ

Божја мера времена не слаже се са људском, нити Божји часовник са часовником човечијим. Божји часовник нити заостаје нити брза, док човечји час заостаје час брза.

У добру људи би хтели да се одложи промена, а у невољи да се убрза. Када су Јудејци у ропству Вавилонском држали, научени од лажних пророка и врачаца, да ће се убрзо ослободити од ропства и повратити дома, пророк Јеремија им поручује из Јерусалима: „Овако вели Господ: Градите куће и сједите у њима, садите вртове и једите род њихов; жените се и рађајте синове и кћери; и синове своје жените и кћери своје удајте, нека рађају синове и кћери, множите се ту и не умањујте се. И тражите добро граду, у који вас преселих, и молите се за њ Господу, јер у добру његову биће вама добро... јер овако вели Господ: кад се испуни у Вавилону седамдесет година походићу вас... и вратити на ово мјесто" (Јерем. 29, 4-10). Тако је и велики пророк Данило објавио свом нестрпљивом народу, који је у муци навијао свој сат напред и напред, да би му се муке скратиле и обећани Месија Спаситељ што пре стигао, по Божјем сату има да

прође Седамдесет седмина, па да се јави „Свети над светима" (Данило 9, 24). Апостол Петар укоревља оне који због дугог чекања посумњају у Божје обећање, па каже: „Не доцни Господ с обећањем, као што неки мисле да доцни" (II Пет. 3, 9). Научен од Светога Писма и после дугог искуства, српски народ је и створио пословицу: „Бог зна време свему".

После двобоја и победе над Сатаном врати се Исус у сили духовној и пође уз Јордан, да се још једанпут види са својим милим Претечом и Крститељем Јованом, последњи пут у овоме свету. И рече му и прорече; рече му, да је он, Јован, своју пророчку улогу добро одиграо, и прорече му, да ће га Ирод „Лисица" убрзо ухапсити (Лука 13, 32). Морао је бити видљив растанак оних, који су се још у утробама својих матера заволели. Том приликом одвојише се два Јованова ученика, Андреј и још један, и пођоше за Исусом (Јов. 1, 37). И када пређоше у Галилеју, сазнаде Исус да је Јован заиста ухапшен. Па када замукоше уста страшнога лава пустињског, тада Исус отвори своја уста и рече им: „Испуни се вријеме и приближи се царство Божје" (Марко 1, 15). Небесни часовник избио је тачно време када Син Божји требаше да отвори своја уста. Што рече, да се испуни време, тиме оправда све пророке, који су прорицали Његово време; а што рече, да се приближи царство Божје, тиме објави долазак Цара, који доноси собом Царство Божје. „Покајте се", понавља Он реч великог Јована, да и њега оправда, — „и вјерујте јеванђеље" (Марк. 1, 15), понавља Он ову реч јеванђеља, коју је пре 30 година ангел рекао пастирима Витлејемским на Његов први рођендан, да тиме оправда и свога ангела. И онда и сада јеванђеље је значило Радосну Вест роду човечијем.

Тада поче Исус прибирати ученике к себи, не од великаша светских него од рибара, простих и сиромашних као што беху и пастири Витлејемски. И видевши Андреју и Симона (Петра) брата му, где бацају мреже у језеро, рече им: хајдете за мном; пустите друге нека лове рибу, ја ћу вас учинити ловцима људи. И они очас оставише своје мреже и пођоше за Њим. Мало даље виде друга два брата, Јакова и Јована, где са својим оцем Заведејем крпе своје подеране мреже (Мат. 4, 18). Позва и њих и они очас оставише и мреже и свог оца и пођоше за њим (Мат. 4, 27-22). Као да их је очарао својим необичним погледом и необичним гласом! Како да се ово не назове првим чудом Христовим?

У пратњи четири своја ученика поче Исус учити народ по зборницама. И Народ би задовољан Његовим речима, јер „Он их учаше као онај који власт има, а не као књижевници" (Марк. 1, 22). Још већма би народ задовољан од Његових чудесних дела. Једнога дана Он исцели човека поседнутог демоном. И то се брзо разгласи. Другога дана Он исцели неколико болесника од разних болести. И народ навали на Њ са својим болесницима; и Он одмах исцели све. Трећега дана толико се народа сабра око Њега, да му не беше лако јавити се на улици. Тада, са Јованом и Јаковом, пожури кући Симона Петра, чија ташта лежаше од грознице. Исус је узе за руку и грозница је очас пусти. И жена се диже и служаше им. А кад сунце зађе и би вече, донесоше пред Њега „све болесне и бијесне", (Мат. 8, 14-16), и Он их отпусти кући здраве. „И сав град беше се сабрао пред вратима, да не могаше ући у град него борави у пољу, и пустим местима, али народ хиташе к Њему и тамо. И оде глас о Њему по свој Галилеји и Сирији чак до мора (Мат. 4, 24). Као прохладан ветар на тешкој жеги. Као пресахли извор кад одједном набуја, па јурне вода по сухом кориту речном и напуни га све до ушћа реке. И појуре сви жедни да пију, а прљави да се окупају. И као што нико не може направити границу ветру и води, тако ни љубави Христа Човекољупца.

А Симон Петар потрча к Њему у пустињу и рече: „Траже те сви" (Марк. 4, 36—37)! Неуки траже науку, болесни здравље, ожалошћени утеху, омрзнути љубав, уплашени храброст, осамљени пријатеља, самртници живот. И сви налазе све то једино у Исусу Човекољупцу. Сви Га тражили онда; сви Га траже и данас. А налазе Га они који се покајањем очисте и поверују у Његово Јеванђеље. И докле је света и времена понављаће народи с уздисајем реч Симонову Исусу: Траже те сви!

А Исус нађе Филипа из Витсаиде и позва га: хајде за мном (Јов. 1, 43). И Филип остави све и пође. Одмах затим нађе Филип свога друга Натанаила и рече му све за Исуса из Назарета као очекиваног и приспелог Месију. На то му Натанаил с неверицом и с подсмехом рече:

— Из Назарета може ли бити што добро? Филип њему:

— Дођи и види.

А Исус чим виде Натанаила поздрави га овако:

— Ево правог Израилџа, у коме нема лукавства. Зачуђен оваквим поздравом, упита Натанаил, како он

њега познаје (Јов. 1, 45-51). А кад му Исус рече, да га је он видео под смоквом пре него га је Филип позвао, Натанаил би сасвим побеђен. Наравно видео га је на даљини својим свевидећим духом, а не телесним очима.

Чувши то Натанаил, у њему се све преврну; ишчезе свака сумња, и он повика:

— Рави, ти си Син Божји, ти си цар Израилев.

— Ти поверова зато што ја прозрех и видех те под смоквом. Видећеш више од тога, о, Натанаиле! Јер заиста, заиста вам кажем отселе ћете видјети небо отворено и анђеле Божје гдје узлазе и слазе к Сину Човечијем.

Небо се отворило над Исусом на Јордану, и ангелске силе лебделе су над њим. И сада су небеса била отворена и ангелске војске пратиле су Га као свога Цара, слушајући сваку Његову реч и гледајући свако Његово дело с усхићењем и трепетом. То ће од сада и Његови ученици видети, и радовати се заједно с ангелима.

ИСПУНИ СЕ ПИСАНИЈЕ

Свето писмо Божје Старог завета обилује великим бројем испуњених пророчанстава, мимо оних која се односе непосредно на Христа Спаситеља. Тиме Стари Завет превазилази све такозване свете књиге свих религија и свих времена до Христа.

Тако, када Ноје прорече људима Потоп, људи му не повероваше. Али Потоп дође, и пророчанство се испуни (I Мој. 6).

Када би од Бога проречено Авраму у његовој стотој години, да ће добити сина, Аврам посумња, али му се син роди и пророчанство се испуни (Мој. 17, 17).

Још би проречено Авраму, да ће његово далеко потомство робовати „у земљи туђој“ 400 година. И то се испуни (I Мој. 15, 13).

Јосиф у Мисиру прорече Фараону, да ће доћи седам ситих година, а потом седам гладних година. И то се испунило (I Мој. 41, 17-24).

Натан прорече Давиду, да ће му, због његових греха, умрети син. И пророчанство се испунило (II Сан. 12, 14).

Соломону — да ће му се царство поцепати због његовог неверства према јединоме Богу. И то се испунило (I Цар. 11, 11).

Илија прорече, да ће због безакоња цара Ахава, небо бити затворено, те неће бити кише три године и шест месеци. И то се испунило (II Цар. 17, 1).

Исаија прорече пропаст цара Сенахерима и његове војске око Јерусалима. И то се збило у једну ноћ, без мача човечијег (Иса. 37, 8).

Јеремија прорече, да ће Вавилонски цар Навуходоносор доћи и покорити Јудеју, и цара одвести у ропство. И још, да ће његов народ робовати у Вавилону седамдесет година. И то се испунило (Јер. 29-31).

Данило прорече недосмисливе догађаје цару Навуходоносору, његово лудило, и изненадну погибију сина му цара Валтазара. И то се збило (Дан. 2, 31-45; 5, 22-28).

Ово није све, него само нешто од многих, премногих пророчанстава, која су се испунила.

„А кад се збуде ријеч пророчка, онда се познаје тај пророк да га је заиста послао Бог" (Јер. 28, 9), вели пророк Јеремија. А по речи апостола, никад истинито пророштво „ не би од човечије воље, него научени од Светога Духа говорише свети Божји људи" (II Пет. 1, 21). Испуњена пророчанства јесу печати Божји за сведочанство истине.

Пророчанства пак о Христу Спаситељу, далеко су многобројнија од свих осталих пророчанстава у Светом писму Старог завета. На нека од њих позивали су се анђели, апостоли и светитељи, а на нека и сам Христос.

Тако када дође у свој град Назарет, па по обичају уђе у дан суботни у зборницу, тада он прочита народу из пророка Исаије ово пророчанство о себи:

„Дух је Господњи на мени.

Зато ме помаза да јављам радосну вест сиромасима;

Посла ме да исцељујем скрушене у срцу; да проповедам заробљеним ослобођење, и слијепим прозрење;

Да отпустим сужње у слободу;

Да проповедам благопријатну годину Господњу" (Иса. 61, 1-2).

Прочитавши оволико Исус седе, и очи свију беху управљене на Њ. Тада Он рече:

„Данас се испуни ово Писаније у ушима вашим" (Лука 4, 16, 20; 4, 21). И оде их учити тако да се многи дивљаху мудрости и сили благодати, што се изливаше из уста Његових. А други се опет саблажњаваху о Њега питајући: Откуда њему све ово? И ко је он да нас тако учи? Није ли ово дрводеља, син Маријин? И наста препирка о њему. Једни говораху: Није ли то Исус који је растао и одрастао међу нама? Други: Није ли у тој и тој улици његова радионица, у коју смо ми толико пута улазили? Трећи: Зар нисмо виђали његову мајку Марију како као и друге жене иде с крчагом на извор по воду? Откуда сад да он на себе примењује пророчанство великог Исаије, које се може односити само на Месију, којег сви очекујемо? Ваљда неће он прогласити сам себе за Месију!

Исус их слушаше спокојно, прозирући у мрак њиховог незнања, и у злобу, која другује са незнањем. Онда Он проговори:

— Заиста вам кажем, нигде није пророк без части до на постојбини својој и у роду и у дому своме (Мар. 6, 4).

Овим речима Христос је и потврдио многа историјска факта и прорекао друга. А историјска су факта, да су многи велики људи (Аристид, Темистокле, Солон и др.) као изгнаници у туђим земљама били више поштовани него у својој; исто тако и пророци, као Јеремија, Језекиљ и Данило. У исто време прорекао је факта о будућности својој и свога дела: када Га његова земља одбаци, друга ће Га земља прихватити; и када Га народ Његов намучи, други ће Га народи прославити; и када Га и Његова браћа не буду веровала, туђинци ће Га веровати. И то незнабожне земље, незнабожни народи и незнабожни туђинци. К својима је дошао, и своји Га не примише, као што ни пророка Илију у време гладних година не прими ниједна од многих удовица у Израил, а прими Га незнабожна удовица у Сарепти Сидонској. Својима се прво понудио за лекара, али своји му не показаше своје ране да их Он излечи, као што у време пророка Јелесеја беше много губавих у Израилу, али ниједан се не излечи од губе осим Нехеман Сиријанин незнабожац (Лука 4, 25-27).

Чувши ово сви се у зборници испунише гнева, па грдећи Га и вичући истераше Га из града и хтедоше Га са једне високе стене гурнути доле у пропаст и смрт. Али Он учини себе невидљивим, па прође између њих и отиде од њих. То чудо учини Исус у своме граду, и другога чуда не учини — због њихова неверовања. Но њихово неверовање не могаше спречити, да се испуни Писаније. (Лука, 4, 28-30).

НА СЕЛСКОЈ СВАДБИ

На домаћим светковинама често домаћин чини част званицама, а често званице домаћину. Кад „Цар учини свадбу сину својему“ (Мат. 22, 2), онда он као домаћин чини част својим званицама, а када сиромашу цар дође на свадбу, онда гост чини част домаћима.

Овај последњи случај догодио се у селу Кани Галилејској на почетку наше епохе. Никад у историји света већи гост није почаствовао својим присуством и украсио свадбу једног сељака. Због тога најређе госта, Исуса, та свадба је остала епохална у историји хришћанства. Повест о тој епохалној свадби читала се и чита се на сваком венчању хришћанских младенаца. Не чита се та повест толико да се не заборави него да се нагласи печат светиње брака, који је Христос својим присуством и благословом, онда и заувек, ставио на ту божанску тајну сједињења два људска бића у једно.

Ако је Кана икада имала неког већег значаја, то је због пута, који је из Пеполенаиде водио преко ње за Капернаум и даље за Сирију, и због јаког извора воде у њој, где су се каравани заустављали, да би напојили и одморили камиле. У наше време Кана је осредње село, насељено Арапима хришћанима. Да није овде воде, за коју тврде да је и лековита, не би било села Кане; и да није било оне свадбе у Кани, не би Кана ни по чему стекла светски глас.

Ту свадбу описује нам присутни очевидац и сам сват свети Јован јеванђелист, најмлађи ученик Христов (Јов. 2, 1-11). Он не спомиње име ни младожење ни невесте нити њихових родитеља. А спомиње позване госте, Исуса и Његову матер и Његове ученике. Света Мајка није дошла са Исусом и ученицима, него пре доласка ових „онде беше она“. Свакако је она била стигла раније да помогне са осталим женама.

Наједанпут настала је недоумица код домаћих и забринутост због нестанка вина. Било је много гостију, и званих и још више незваних, као што то обично бива на свадбама на Истоку. Осим сиротиње, која и без позива долази на такве свечаности, многи су дошли из целе околине, да виде Исуса, само да виде и чују Исуса. А домаћин је дужан почастити подједнако и незване као и зване. Отуда још у половини свадбеног пира нестале вина. И наста шапат забринуте чељади, шта да се ради. Пожалише се и Марији, а она приђе Исусу и рече:

— Немају вина.

Зашто то Њему да каже? Гле, и Он је гост. Где би Он могао набавити вина. Али она верује у Његову моћ, да помогне где нико други не може помоћи. На то јој одговори Исус:

— Шта је мени и теби, жено, до тога? И још додаде:

— Још није дошао мој час.

Ословити своју мајку са: женом, звучи опором и прекорно у нашем језику, али у јеврејском као и у арапском реч жена има похвално знање, отприлике као домаћица, стопанка или госпођа. У овом благородном смислу Исус ослочи и са крста своју Мајку са: „Жено, ето ти сина“ (Јов. 19, 26).

А што рече, још није дошао мој час, то значи, да је време Његове службе на земљи срачунато на најситније делове. Јер мало после тих речи, Он је осетио, да је дошао Његов час. Тако и када су Га браћа звала да иде са њима у Јерусалим, Он им је отказао рекавши: „Вријеме моје још није дошло“ (Јов. 7, 6). Међутим, тек што су му браћа отишла, Он је осетио да је Његово време дошло, те је и сам кренуо у Јерусалим.

Иако Исус ништа није обећао својој Мајци, да ће нешто учинити, она је провиђала, да он неће оставити домаћина ожалашћена и пред толиким народом постиђена, него ће указати неку помоћ. Зато и рече послужитељима, да учине све што им Он буде заповедио.

Положај је био врло мучан и за домаћина и за госте. Како то, да се у половини свадбенога веселја не служи вином? Тада Исус знаде да је дошао Његов час. И Он нареди, да се шест

камених судова напуни водом до врха. А када то би извршено, опет Исус рече: „Захватите сад и носите старом свату“. Вода се беше претворила у вино, и то најбоље, по сведочанству најпре старога свата а потом и свих осталих. И беше вина тако много, да би довољно и за две или три такве свадбе. Тако, кад Бог даје Он даје и добро и много. Овде је важно запазити, да ово чудо учини Исус само својим мислима. Друга чудеса Он је створио или речју, било благом било заповедном, или додиром, додиром своје руке или хаљине. Међутим у овом случају Он се не покрену са свога места за столом, нити рече реч, нити додирну воду својим рукама, нити виде воду у судовима. Само помисли и чудо се догоди. Вода се претвори у вино.

За грешна човека ово чудо је непојмљиво. За отврдлу и материјализовану логику земаљску ово је немогуће. Али за небесну логику, за Бога — Логоса ово је тако лако учинити као и помислити. Он је смислио и створио све елементе у природи; Он их може лако и претворити један у други, по потреби и на добру сврху. И штап Мојсијев Он је претворио у змију, и змију опет у штап, тако и слану воду у слатку, опет по потреби на добру сврху.

Бог — Логос, који је створио тело, па се и сам обукао у човечије тело, наравно, бринуо је и о телесним потребама људи. Другом приликом Он је умножио хлеб да нахрани гладне, а сада је претворио воду у вино, опет ради телесне потребе људи. Још и зато је учинио ово последње чудо, да скине стид и жалост са домаћина свадбе, на којој је Он био главни гост. И још више од тога, да покаже, да као што је вода према вину, тако је телесна љубав према духовној. Телесна љубав, као и вода, брзо губи свој укус, док духовна љубав, као вино, што старија то милија и снажнија. Телесна љубав с телом пролази и престаје, док духовна љубав прелази у онај свет и траје вечно. Таква треба да је брачна љубав. Управо духовна љубав и јесте права љубав, једина достојна тог имена, док је такозвана телесна љубав пожуа и страст.

Најзад, учини Исус ово чудо, прво ове врсте, још и да покаже своју неограничену власт над природом, да би робови природе поверовали у Њега као свога Спаситеља и Ослободитеља; 'да, као јединог Човекољупца.

Тако Кана поста славна, а слава Христова поста трајна. И видеше ученици Његови славу Његову, и још јаче повероваше у Њега.

НОВА НАУКА

Ђаво не би имао шта да ради кад га људи не би запослили. Као Богомрзац он нема моћи да се свети Богу што је свргнут с небеса у Ад. Нити сме као Ангеломрзац да удара на ангеле небесне, јер га ангели небесни пале и заслепљују својом светлошћу, неподношљивом за њега. Остали су му само људи, које је Бог са особитом љубављу створио и одржавао као најмлађи и немоћнији ред створених интелигенција. И баш због те превелике Божје љубави према човеку, ѓаво је и постао Човекомрзац, те се хтео осветити Богу ударом на човека. И он је ловио људе, али не као апостоли Христови ради спасења људи, него ради пропасти људи. Као што обични ловци лове дивљач помоћу слатких мамаца, па кад их ухвате, онда их бију и убијају, тако је и ѓаво ловио људе. Своју лажну и отровну науку он је кроз многе векове сипао у душу и тело људи тако „да су све мисли срца њихова свагда само на зло" (I Мој. 6, 5) тј. све су им мисли на супрот небесној логици, све примесе лажне и сви закључци смртоносни. Тако је враг рода људског успео саградити у свету другу, Богупркосну кулу Вавилонску, не од камена и цигаља него од лажних учења. Но када се време испуни, јави се Човекољубац, Бог — Логос „да раскопа дјела ѓавоља" (I Јов. 3, 8) не да нешто презида и поправи, него да све ново створи. Не да нешто окрпи, нити удари нову закрпу на стару хаљину, него да обуче људе у сасвим нову хаљину. Да потпуно обрне све вредности.

То је било једнога дана, када много народа иђаше за Исусом, од обе стране језера, и од обе стране реке Јордана, и све од висина Јудејских до цветних поља Галилејских. Видевши тако многи народ, попе се Исус на једно брдо изнад села Магдале, а то је брдо после прозвано „Гора Блаженства“, због нове науке, коју је Он на том брду тога дана својим устима изговорио пред народом и ученицима својим.

„Благо сиромашинима духом, јер је њихово царство небесно“ Једним замахом удара Исус секиром у корен свију зала — гордост. А гордост је првородни грех Сатанин, којим је овај „отац лажи“ заражавао људе од почетка (Јован 8, 44); надувао их злим ветром као мехуре, да би их убрзо спласнуо и згазио. Гордељив човек кад пуже по земљи, мисли да лети. У својој самодовољности Он презире и људе и Бога. А сиромашан духом је смиран, стално је незадовољан самим собом; стиди се себе пред другима и боји се Бога. Зато се он усавршава и расте као живо семе испод земље, па све до у висине царства небеснога, које је таквима и намењено. На место луде гордељивости, коју је Сатана поставио за темељ своје куле Вавилонске, Исус ставља смерност (смиреније) у темељ своје палате, која је Његова црква.

„Благо онима који плачу, јер ће се утјешити“ Сузе гасе гнев, утољавају освету, спречавају убиство, лече гордост, оживљавају срце. Смерни је пун суза покајања, сажалења и милосрђа; мио је Богу, и Бог му даје утеху и у времену овде и у вечности онамо. Сатана је учио људе, да се смеју сухим смехом сада, да би после смрти пали у његову мрачну обитељ где је неутешни плач и шкргут зуба.

„Благо кроткима, јер ће наслиједити земљу“ Горди и охоли људи, ученици сатане, дрско отимају туђе, грабе и шире своју имовину или државу и владавину, али на крају губе све и одлазе као просјаци на Суд Божји. А кротки су драги и Богу и људима. Њиме се даје и нетражено. Они наслеђују земаљску имовину гордых и добијају „нову земљу“, а то је царство Божје.

„Благо гладнима и жеднима правде, јер ће се наситити“. Правда је у Бога као и истина; неправда је од ђавола као и лаж. Бити гладан и жедан правде значи бити гладан и жедан Бога. Отуда народ који је на Гори Блаженства гледао у лице Исуса Христа, гледао је у светлост ваплоћене правде и истине, и ситио је гладну и жедну душу своју. А у ономе свету гледање лица Његовог биће врховна вечна наслада.

„Благо милостивима, јер ће бити помиловани“. Милост је рај а немилост пакао у души. Начелник пакла плашио је људе страхом, да немају довољно за себе, да узимају а не дају, да саможиво брину за себе. Тако је многе припремио за грађане пакла, где је плач и шкргут зуба. А милостив даје, а и Бог га милује и придаје му, а на Суду биће због милостивих дела својих помилован од свију греха својих.

„Благо онима који су чистога срца, јер ће Бога видјети“. Срце човечије, драгоцен орган живота и огледало Бога, Сатана је учинио ђубриштем сваке пожуде, греха и порока. Узалуд су демонске културе купале и чистиле човека само споља, смрад од нечистоте у срцима угушио их је и свукао у пакао. Небесна логика тражи, да се прво срце очисти, да би се излечило од слепила и видело Бога. А гледање Бога и јесте живот вечни и царовање и сладост и радост што превазилази сваку машту људску.

„Благо миротворцима, јер ће се синови Божији назвати“. Бог је Бог мира, а не раздора, и који мир праве међу браћом, слични су Богу мира, и назваће се синови Божји. Но прави мир је унутра у неподељној души. Сви спољашњи раздори, свађе и ратови долазе изнутра, из подељености душе човечије, из унутарњег рата с Богом и самим собом. То је хтео Сатана. То је и учинио са првим човеком, и продужио живети кроз сву историју човечанства, бунећи људе против небесне логике, против Бога — Логоса. Христос је дошао да поврати мир међу Богом и човеком, и међу човеком и човеком. Он је донео мир „који превазилази сваки разум“. И људи су гледали у лице Његово, и осећали мир у душама својим.

„Благо прогоњеним правде ради, јер је њихово царство небесно“. Овај свет је постао бојиште правде и неправде. Гонитељи праведника привидни су победиоци у овом свету. Победиоцима их назива Сатана. У самој ствари прави су победници они који су прогоњени правде ради. То ће се обелоданити после Суда Божјег, када ће неправедници бити проклети и ринути у пакао, где је плач и шкргут зуба, а праведници увенчани вечном славом и животом у царству небесном.

„Благо вама, ако вас узасрамоте и успрогоне и реку на вас сваку злу ријеч лажући мене ради“. Срамотиће вас Сатана, носиоц сваке срамоте; прогониће вас он, прогнани с небеса; зле речи рећи ће за вас онај, који нема добре речи уопште; лагаће на вас „отац сваке лажи“. Све ће он то вама чинити због мене преко својих демона или одемоњених људи. Јер његова је мржња према мени равна страху од мене. Али ви се не бојте, него покорите се Богу, а противите се ђаволу, и он ће побјећи од вас (Јаков. 4,7).

„Радујте се и веселите се, јер је многа плата ваша на небесима“. Тако је драгоцен пред Богом сваки уздах и свака суза и свака кап крви праведника (Мат. 5, 112), да то земља не може никаквим својим благом платити. То само небо може платити не једном платом него „многом“ платом, многоструком и разнообразном, а то су радост и весеље и живот вечни.

Тако Исус излагаше своју нову науку, којом потресе земљу и пакао и срца људска. Даде првенство небу над земљом и царству небесном над царством земаљским. Напуни живот људски смислом и силом и радошћу. Узвиси до недогледних висина све оно што беше понижено и презрено. Поврати на снагу заборављену небесну логику, да би људи умовали умом Божјим.

И докле Он говорише на отвореном зеленом пољу, хиљаде душа гледаху Га нетремице и слушаху без предаха. „И дивљаше се народ науци Његовој“, јер осећаше да то говори Човекољубац и Народољубац. А не као књижевници (Мат. 7,27).

ДА БУДЕТЕ СИНОВИ БОЖЈИ

У продужењу своје Нагорне Беседе Исус упоређује стару законску правду са правдом коју Он објављује.

„Речено је старима, — а ја вам кажем“. Ко је рекао коме? Рекао је Он исти Бог — Логос у старо време, а рекао је једној изабраној али маленој групи људског рода, коју је Он кроз миленијуме васпитавао, да као свећа светли у тами бесловесног света, докле се Он сунце правде не јави и осветли га новом и силном небесном светлошћу.

Стари закон није био погрешан, али је био млечна храна за детињи узраст, а не тврда храна за одрасле. Па како ће увек бити људи који остају при детињем узрасту, то ће и тај стари закон остати у важности „докле небо и земља стоји“ (Мат. 5, 18). Он је углавном негативан и претећи, како и приличи за децу. Не смеш чинити ово; не смеш чинити то и оно, говори се деци. Не смеш имати многе богове, нити клањати се идолима, нити убити, нити прељубити, нити украсти, нити пожелети туђу имовину, говори стари закон. У целом Декалогу само је једна заповест позитивна, а то' је четврта: „Поштуј оца твојега и матер твоју“ (II Мој. 20, 12). А и за ову једну позитивну заповест обећано је као награда земаљско добро и дуг живот на земљи. Много деце, много имовине, стоке, сребра и злата, спокојство, уважање и дуг живот до ситости. То је све.

Није било помена о награди небесној, „о великој плати вашој на небесима“, нити о царству небесном уопште не само у Десетозакоњу него у целом Старом Завету. Само се великим пророцима и ретким праведницима јављало, да поред Бога на небу, живе и многе војске од ангела, но не и од људи. Бог и ангели Божји — то је био сав онај други свет. Улазак у тај свет био је затворен за људе, што и одговара о изгнању Адама и о херувиму са пламеним мачем на улазу у рај. И праведни и грешни примали су за дела своју награду или казну овде на земљи, наравно не случајно или по предодређењу него од Бога правде, строге законске правде. Људи су

живели дуго на земљи и умирали „сити живота“. Неки, не сви, наслућивали су да душе не умиру са телом, али се не враћају Богу, него се спуштају у Шеол, или „спавају у праху земаљском“ (Дан. 12, 2). Али су сви живели и умирали у очекивању Некога с неба, „којему су изласци од почетка, од вјечнијех времена“ (Михеј. 5, 2). Што год се свет већма квариио, и избрани народ већма уједначавао са неизбраним, то су громовитије пророци објављивали долазак од Бога обећаног Спаситеља, Месије. И праведници из покољења у покољење ишчекиваху бодро и са уздисањем обећаног Спаситеља. Али у том ишчекивању „у вјери помријеше сви они не примивши обећање (Обећаног), него га видјеше из далека и поклонисе му се“ (Јован 11, 13). Ово потврди сам Исус када рече својим ученицима: „Благо очима које виде што ви видите. Јер вам кажем, да су многи пророци и цареви жељели видјети што ви видите, и не видјеше; и чути што ви чујете, и не чуше“ (I Пет. 1, 10-11; Лука 10, 23-24).

Од Цара над царевима и Пророка над пророцима праведници су и очекивали нешто ново, али никад нико то што је дошло и како је дошло. Нико није очекивао, да ће Он ставити себе изнад Старог Закона, који је чуван у светињи над светињама; још мање, да ће он пренети награде праведницима са земље на небо; да ће јављати царство небесно као праву стварност, у коме ће и достојни људи, заједно с ангелима, вечно живети и „сијати као сунце“, и да ће најзад људи бити синови Божји, кроз чежњу и труд да буду савршени, „ као што је савршен Отац ваш небесни“ (Матеј 5, 48). Речено је — а ја вам кажем.

Речено је: не уби. А ја вам кажем, ко се гневи на брата својега низашто, крив је суду, крив је скупштини, крив је паклу огњеном. Јер је гнев претеча убиства, управо убиство у зачетку (Мат. 6, 21-22).

Речено је: не чини прељубе. А ја вам кажем: свако ко погледа на жену са жељом већ је учинио прељубу у срцу својему. (Мат. 5, 27-28) У срцу је колевка блудне појуде. Не дај јој ни да се зачне, јер је она чудовиште, које чим се роди не можеш га савладати.

Речено је: не куни се криво. А ја вам кажем: не куните се никако (Мат. 5, 34-37). Међу синовима Божјим заклетва је излишна. Код њих влада истина и поверење, и њихова је реч довољна: да, да или не, не.

Речено је око за око, зуб за зуб. А ја вам кажем: ко те удари по једном образу, обрни му и други; и ко хоће да ти узме кошуљу, подај му и хаљину; и ко те потера један сахат, иди с њим два (Мат. 5, 38-42). Бог ће видети и накнадиће ти стоструко. Тако чине синови Божји, свесни да је њихов Отац небесни богат, и да неће оскудевати. Само ћете тако победити злу вољу злобних и помоћи да се излече од злобе и постану морално здрава браћа. Другог лека њима нема, нити веће насладе вама. Нити другог пута ка миру у селу и у свету.

Речено је: љуби ближњега својега, и мрзи непријатеља својега. А ја вам кажем: љубите непријатеље своје (Мат. 5, 43-47). Прво моли се Богу за непријатеља свога. Својом молитвом ти га мучиш, колебаш га и двојиш све док ти не постане пријатељ. Само тако ћете од непријатеља учинити пријатеље себи, и обрадоваћете Бога, и задивити ангеле и постидети ђавола, који разгорева непријатељство међу људима. Ако ли љубите само оне који вас љубе чините оно што чине и незнабошци, па и животиње, али ништа што је достојно синова Оца небесног који обасјавајући својим сунцем и зле и добре, даје вам пример савршенства. Чините дакле и ви тако, и царство Божје ући ће у вас и ви у царство Божје.

Љубав не потребује никакав писани закон. Зато Исус није ни написао никакав закон, слично земаљским мудрацима. Све што је Он својом руком написао, написао је једном по прабини пред храмом јерусалимским, и одмах избрисао. Љубав је, сама по себи, врховни закон на небу и на земљи. Ангели немају другог закона изван љубави. Што ће љубави закони кад љубав не греша него ратује против греха, а закони се по нужди пишу за оне који греше. И шта ће љубави заповести, кад их она извршује и пре него што их чује? Љубави се додаје мудрост, и њој се отварају све двери тајне. Љубави се додаје и сила, те она покорава себи све и грешнике и

зверове и демоне и сву природу. Синови Божји синови су љубави, и царство небесно царство је љубави.

Ово су две нечувене новости, о којима Исус говораше народу дуго и дуго: љубав као свеобухватни и самодовољни закон над законима, и царство небесно као вечна отаџбина живота и славе свих праведника. Љубав и царство небесно.

А народ нетремице гледаше у лице Исусово и у мртвој тишини слушаше животворне речи Његове. Блажени сте ви, слушаоци Исусови, и онда и сада! Заиста „многи пророци и цареви жељели су видјети што ви видите, и не видјеше; и чути што ви чујете, и не чуше" (Лука 10, 14).

ЉУСКЕ СМРТИ

Како лепо шарају јаја наши на Балкану. Да украсе Васкрс. Да повећају радост празника. Да обрадују госте. Понекад су шарена јаја права уметност. Али ако се шарено јаје дуго држи, садржина његова или се уквари са неподношљивим мирисом, или се на крају сасвим сасуши. Тако онда шарена љуска скрива у себи смрт.

Још је страшнија Исусова слика лицемера, који су „као окречени гробови, који се споља видје лијепи, а унутра су пуни костију мртвачкијех и сваке нечистоте" (Мат. 23, 27).

„Кажем вам, да ако не буде ваша правда већа него књижевника и фарисеја, нећете ући у царство небесно" (Мат. 5, 20).

Не будите лицемери као они, и не чините правду своју пред људима колико да вас људи виде, „иначе плате немате од Оца својега који је на небесима".(Мат. 6, 1).

У правду која је Богу драга, како ју је Исус на Гори изложио, спада милостиња, молитва, поверење у Бога као јединог господара, безбрижност за сутрашњи дан, искање најпре царства Божјега, вера да ћеш примити од Бога што иштеш, наћи што тражиш, отворити затворена врата; и још: не судити оштрим судом и не мерити лажном мером, да ти се не би тако узвратило; не тражити трун у оку брата својега, а лицемерно скривати брвно у оку своје; чинити људима све оно што желиш да теби људи чине; не страшити се уског али чистог и светог пута што води у живот, а бежати од глатког и широког пута што води у смрт; давати добре плодове Богу домаћину који те је посадио као добро дрво; не гордити се својим великим делима него све чинити „по вољи Оца мојега који је на небесима"; извршавати све речи Христове и тако стројити дом своје вечности као мудар човек, који зида дом не на песку него на камену станцу, тако да га ни надошле воде ни ветрови ни буре не могу повредити (Мат. гл. 6 и 7).

Супротно свему овоме чине фарисеји и књижевници, лицемери. Кад дају милостињу, дају је само по зборницама и на улицама, и не дају је ни у славу Бога ни на помоћ сиромашу него само да их виде људи. И кад се моле Богу, моле се по улицама, опет да их људи виде. И кад посте, они се праве жалосни са опуштеним убледелим лицем, опет да их виде људи. Само да људи виде, како су они тобож милостиви и молитвени и испосни. Тако они раде, и онда и данас, из два разлога: да би од људи добили почаст и — новац. А с Богом не рачунају као да Га и нема. Заиста су лицемери само маскирани безбожници. Обманути народ даје им што траже, и то им је сва плата. Од Бога немају шта очекивати, јер Бога нису ничим ни задужили, него су Га само разгневили. Јер се „приближавају к мени устима својим, и уснама поштују ме, а срце њихово далеко стоји од мене" (Иса. 29, 13). Но ако нису у вољи Оцу небесном, у вољи су „оцу сваке лажи". Отац сваке лажи учио их, да је то нормално, природно, логично, и да су тако и други пре њих чинили, па су лепо поживели добивши од људи славу и богатство. То је утабан пут света, и они не треба да иду мимо света. Они бедни и не осећају колико их је Сатана таквим лагањем умртвио, колико им је срце исушио и загадио, да ангели Божји окрећу лице своје од смрада

њихове душе. Сав њихов споља намештени изглед само је шарена љуска смрти, само окречени гроб.

А кад им дође оно што се зове смрт, у ствари дошла је само потврда, печат, о њиховој давнашној смрти.

А ви не будите лицемјери, учаше Исус народ. Не будите лицемјери кад дајете милостињу него „кад чиниш милостињу, да не зна лјевака што чини десница твоја" (Мат. 6, 2-3).

Не будите лицемјери ни кад се Богу молите. Него „кад се молиш, уђи у собу своју, и затворивши врата своја помоли се Оцу својему који је у тајности" (Мат. 6, 5-13).

Не будите лицемјери ни кад постите. Него „кад постиш, намажи главу своју и лице своје умиј, исто као и кад непостиш, да те не виде људи гдје постиш, него Отац твој који је у тајности" (Мат. 6, 16-18).

„Нема ништа тајно што неће бити јавно, нити сакривено што се неће открити" (Марко 4, 22). Бог ће открити кад се не надаш. То су знали пророци и праведници, али то не знају фарисеји и књижевници. Јер су пророци и праведници бојали се Бога и ценили народ, док фарисеји и књижевници, лицемери, не боје се Бога, а народ презиру. А Исусу је жао народа, до суза му жао народа, кога старешине и челници народни обмањују и искоришћују (Мат. 15, 32). У Нагорној Беседи Он јавно отвара борбу против њиховог лицемерства (Мар. 8, 2). И у току времена Он ту борбу све већма појачава, изобличујући лицемере и њихово лицемерство у лице и пред народом. Никоје грешнике Он није тако изобличавао као лицемере. Најзад се то Исусово изобличавање лицемера пред крај Његовог земног пута претворило у страшну грмљавину, која просто изненађује. Али не треба да изненађује оне који знају, да Исус није говорио једном поколењу, себи савременом, него свима поколењима људским до краја времена. Отуда, изобличавајући лицемере јеврејске лицем у лице, Он је изобличавао лицемере свих времена и свих поколења.

Зашто је Исус ударио тако оштро и беспошtedно баш по лицемерству? Зато што је лицемерство сатанска лаж, сатанско притворство од искони; то је коров што је Сатана посејао у сваки усев Божји на земљи: у срце људско, у дом, у брак, у друштво, у народ и државу, у политику и трговину, у тугу и весеље, свуда, свагда и у свим цивилизацијама. Ниједна цивилизација није могла искоренити коров лицемерства, а многе њих је тај коров угушио. Ако је Једна цивилизација споља блистала, као европска и јапанска, то не значи да је она угушила собом лицемерство, него само да га је вештије сакрила од неке љуске, на којима није исписано име Исуса Христа, као на васкршњим јајима балканским, него речи као: учтивост, манир, префињеност, речи од којих се демони не страше. И коров лицемерства несметано буја.

Тако је Исус Христос, оваплоћено Слово Божје, објавио одмах у почетку два боја: против Сатане и против лицемерства. И народ Га заволи са страхопоштовањем као свога Спаситеља. „Јер их учаше као Онај који власт има, а не као књижевници", лицемери (Мат. 7, 29).

МОЋ ДОДИРА СА ХРИСТОМ

Од увек и свуда људи су веровали у моћ додира, у лековитости или погубност додира. У Мојсејевом закону написана је она строга одредба: „Ко се дотакне чега нечистога, било нечиста човјека или нечисте животиње или којега му драгог гада нечистога, па једе меса од жртве заклане Господу, тај да се истријеби из народа својега" (III Мој. 7, 21). С друге стране, додиром се давао и примао благослов. Тако, додиром својих руку благослови Исак Јакова, а Јаков благослови синове Јосифове положивши руке на главе њихове (I Мојс. 48). У Новом Завету благосиљан је додиром, лечен је додиром, давање благодати рукополагањем, није се смањило него се врло повећало. Кроз сву историју Цркве Христове до данас одржала се та пракса, по угледу на Христа и апостоле, а у најпунијој мери у цркви православној.

Лековита моћ додиром са Исусом просто је задивљујућа. Док се лекари овога света труде и муче данима и годинама да излече једног болесника, Исус је лечио тренутно свакога само додиром својих руку. Као да је тело Његово била аптека лекова од свих болести.

Ташта Петрова имаше велику грозницу трескавицу и лежаше у постељи, „И молише Га за њу" (Мат. 8, 15). А Исус без речи „прихвати је за руку, и она устаде и служаше му" (Лука 4, 38).

Сва три прва јеванђелиста саопштавају о појединачном и масовном исцељењу људи додиром руку Исусових или Његових хаљина. Тако Марко прича: „Наваљиваху на њега који год бијаху наказени болестима да га се дотакну" (Марко 3, 10). А Матеј: „Донесоше к њему све болеснике, и мољаху да се само дотакну скута од његове хаљине, и који се дотакоше оздравише" (Мат. 14, 35-36). И опет Марко: „И куда год иђаше у села или градове или паланке, на раскршћима метаху болеснике и мољаху Га да се барем скута од хаљине Његове дотакну; и оздрављаху сви који га се дотицаху" (Марко, 6, 56). А Лука: „А кад сунце захођаше, сви који имадијаху болеснике од разнијех болести довођаху их к њему, а Он на свакога од њих стављаше руке и исцељиваше их" (Лука 4, 40). Све без речи. Само додиром. Још Лука говорећи о догађају у Гетсиманији, када слуге поглавара свештеничких дођоше да ухвате Исуса. Један од ученика потрже нож те отсече ухо једном од слугу. О том говоре сви јеванђелисти. А Лука каже: „А Исус дохвативши се до уха његова исцјели га" (Лука 23, 51). Додиром, без речи.

Случај исцељења жене крвоточиве сва три јеванђелиста описују опширно. Жена нека гураше се кроз густу гомилу људи што се тискаху око Исуса, да би се тако дотакла, нечујно и невидно, Његове хаљине. Иако она беше на ногама и хођаше без подршке, њена болест била је и тешка и ружна и дуготрајна. Дванаест година боловала је она од течења крви из доњег тела свога. „И велику је муку поднијела од многијех љекара, и потрошила све што је имала, и ништа јој нису помогли, него још горе начинили" (Марко 5, 26). Савесни или несавесни лекари годинама давали су јој лек за леком, чинили што су знали и наплаћивали колико су хтели. На крају дванаест година лекари су је напустили као још тежу болесницу и крајњу сиротицу. У мраку њеног очајања засветлила се само једна сунчана зрака, и то је била вера у Исуса. Чула је она о Његовим чудесним делима, а вероватно и видела је и неког исцељеног болесника. Говорила је у себи: „Ако се само дотакнем хаљина његовијех, оздравићу" (Марко, 5, 28). Зато се она тискала кроз народ. А и да му је могла несметано прићи, стидела би се, као и свака жена са Истока, да му пред народом каже од какве тешке болести болује. Зато је говорила да ју нико не чује, само да ми је да се дотакнем Његове хаљине, само толико, колико да не зна ни Он, ни народ. И дотаче Га се и оздрави. „И одмах пресахну извор крви њезине, и осјети у тијелу да оздрави" (Марко 5, 2), Без лекова и трошкова и мучења дванаест година, поста болесница здрава. А сад само да побегне.

Да ни Он нити ко дозна. Али узалуд, кћери човечија, од Свезнајућег се не побеже.

— Ко се то дотаче мојих хаљина? упита Исус ученике своје. А они му као са иронијом одговорише: „Учитељу, народ те опколио и гурка те, а ти питаш: ко је то што се дотаче мене" (Марко 5, 30-31)?

— Ја осетих силу која изађе из мене, ко се то дотаче мене? настојаваше Исус.

Жена видевши да се не може сакрити што јој се догоди, уплаши се веома, па сва дрхтећи паде на колена пред Исуса и каза му сву истину.

— Кћери, рече јој Исус, вјера твоја помаже ти; иди с миром, и буди здрава од болести твоје (Марк. 5, 32-34; Мат. 9, 20-22; Лука 8, 43-48).

Зашто јој рече: Буди здрава од болести твоје, кад је она већ постала здрава? Хоће да каже: буди здрава за увек од те болести твоје; не бој се да ће се повратити, само држи ту веру.

Наводимо опширније овај пример као карактеристичан за многе, или за све болеснике који се дотакоше Исуса и оздравише. Прво, њихово непоуздање у помоћ људи; друго, њихова вера у

Исуса, и треће: сила, целебна сила, која излажаше из Исуса при додиру са његовим телом или хаљинама.

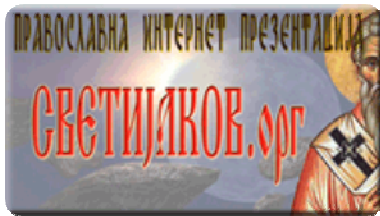
И данас. Не траже ли и данас исцељење милиони хришћана широм света кроз додир Христовог духа душом својом, или Христових хаљина рукама и уснама својим? Да, и данас се тискају к Њему сви, којима земља и синови земље не могу да пруже лека. Додирују и целивају стене црквене, иконе, крстове и одежде свештеничке као хаљине Христове, и добијају здравље по вери својој.

Свако своје дело, Владика Николај је завршавао речима: КРАЈ И БОГУ СЛАВА. На жалост, ова књига - ЈЕДИНИ ЧОВЕКОЉУБАЦ остала је без уобичајеног завршетка.

Господ је из овог света и живота позвао Владика и дело је остало недовршено. Написао је 19 глава. а књига је требало да садржи преко 50 глава.

Уместо Владике, на крају ове књиге и на крају ове едиције ИЗАБРАНИХ ДЕЛА ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА, приносимо Богу славославље возгласом:

СЛАВА БОГУ НА СВЕМУ И ЗА СВЕ!

храм светог апостола Јакова, брата Господњег; Дубока код Јагодине; тел/факс 035/267-160; интернет адреса SVETIJAKOV.org